

aurora

SULISITSISUT · GRØNLANDS ERHVERV
GREENLAND BUSINESS ASSOCIATION
2024

AURORA 2024

ISSN 1903-9433

Sulisitsisut naqitertitaa

Udgivet af Grønlands Erhverv

Aaqqissuisut · Redaktion
 Christian Keldsen
 (akisuss./Ansvarshavende),
 Astrid Maria Spring Öberg

Nutserisoq · Oversætter
 Ari Biilmann Egede (KAL)
 Jesper Kunuk Egede (ENG)

Saqqaata · Forside · Cover
 Q's Effect

Layout
 Sermitsiaq.AG

Naqiterisoq · Print
 N Offset

Nassiussuineq · Distribution
 Tusass

Sulisitsisut
Grønlands Erhverv
Greenland Business Association

Jens Kreutzmannip Aqq. 3
 Postboks 73
 3900 Nuuk

Telefon: (+299) 32 15 00

e-mail: ga@ga.gl

www.sulisitsisut.gl

 Sulisitsisut - Grønlands Erhverv

IMAI | INDHOLD | CONTENTS

Inuussutissarsiorneqingerlalluartoq ila	
inuaqatigiinnut naleqalersitsisuuvoq	4
Et sundt erhvervsliv er altså af værdi for samfundet.	6
A Healthy Business Community Really Is of Value to Society	7
Mittarfissat nutaat imminermini	
pisarortoqarnerulersitsinaviangjilaq	8
Nye lufthavne skaber ikke efterspørgsel i sig selv	10
New Airports Do Not Create Demand in and of Themselves	12
Karsten qujavoq – taamatusak	14
Karsten takker af – sådan da	16
Karsten Says Goodbye – Sort Of	18

VISIT GREENLAND

Arnat suliffeqarfimmik ingerlatsisut.	20	Issittumi piginnaasanik annertusaanissami	
Erhvervsdrivende kvinder	22	inuussutissarsiorlut pitsaasunik periarfissaqartut	38
Women in Business	24	Gode muligheder for erhvervslivet i Arktisk Kapacitetspakke.	42
Influencer aqutigalugit nittarsaassinerit annertuseriarput:		Good Opportunities for Business in the Arctic Capacity Package	44
Kalaallit Nunaannut periarfissanik nutaanik tunisivoq	26	Ernereermermi aningaasaateqarfik	
Influencer marketing boomer:		suliffeqarfinit iluarineqartoq	46
Giver nye muligheder for Grønland	28	Virksomhederne er glade for Barselsfonden	48
Influencer Marketing Is Booming:		Companies Are Happy with the Maternity Leave Fund	49
New Opportunities for Greenland	30		
“Takornariartaassuit aningaasarsiuutigingikkigut		Kalaallit Nunaat piujuaannartitsineq aallaavigalugu	50
nalunngilarput”.	32	Det bæredygtige Grønland	52
“Vi ved, vi ikke tjener penge på krydstogt”	34	Sustainable Greenland	54
“We Know We Don’t Make Money on Cruises”	36		

Inuussutissarsiorneq ingerlalluartoq ila inuiaqatigiinnut naleqalersitsisuuvoq

Inuiaqatigiinni siuariatorneq naleqalersitsinerlu arlalitsigut uuttortarneqarsinnaasarpog. BNP ineriartorneratigut, sulisoqarnikkut, akileraarutitigut isertut ilaalu ilanngullugit. Kalaallit Nunatsinni ajoraluartumik suliffeqarfiit nunamut iluaqutaanngitsutut imaluunniit nunatut aningaasarsiorneqarput. Kingullertigut aatsitassarsiorneq umiarsuartigullu takornariartateqarneq tikkuartorneqaqqammivoq, taakkunanilu akitsuutitigut akileraarutigiullu nunatta karsianut toqqaannartumik isaatitsisimanginnertut taallugu uuttortaatiginiarneqarsimalluni.

Naleqalersitsineq taamatut isiginiarutsigu aningaasarsiuqarsinnaanngilagut. Ukiut 20 kingulliit aatsitassarsiornerup silarsuaaniit, ingammik misileraanerniit, Kalaallit Nunaanut 5 mia. kr. atorneqarsimapput. Aningaasat suliffeqarfiit nunaqavissut sulisorineqartunullu tussimasut. Ukiormannalu kisimi umiarsuutitigut takornariartaatit kommuunimi ataatsimi kvart mia. kr. kaaviiartissimavaat. Tassa ukiormanna kisimi, takornariaqarnerpaaffik piffissaq ataaseq aammalu kommuunini tallimaasuni kisimi ataaseq eqqartorlutigu! Inuussutissarsiorneq aningaasarsiorpat inuiaqatigiit taava aamma pissarsiaqartarput.

Suliffeqarfiutigut aningaasarsiorunik sinneqartoornernik pilersitsisinaapput, ineriartornermik pilersitsillutik, aningaasaleeqqinnernik sulisoqarnerulernemillu malitseqartunik.

Suliffiit sulisorisanut aningaasarsititsisarput, akileraarlutik piffimminnilu atuillutik. Piffimmi aningaasatigut atuineruleneq suliffeqarfiit nunaqavissunut aamma aningaasatigut isaatitsiffiulersarpoq, taamaasillunittaag sinneqartoorutinik suliffissanillu pilersitseqqittarlutik. Inernerisarpaalu ilaqtariittut pilersiqitigiissinnaanngornerput inuiaqatigiittullu atugarissaarnissatsinnut iluaqutaasarlutik. Takorloorutsigulu aningaasanik isaatitsinerput Kalaallit Nunatsinni najugaqartuunngitsuniit, soorlu takornarissat imaluunniit suliniut angisooq avataaniit aningaasaliinikkut pilersinneqartukkut, taava nunatta avataaniit aningaasat isaasutut nalunaarsorneqassapput, aningaasaq “nunatta avataaniit” isaatitaq, inuiaqatigiittut iluaqtissarput. Tamannalu inissisimaffik pitsaasuuvoq, inuiaqatigiittut atugarissaarnitsinnut allat ikiuullutik, soorlu peqqinnissaqarfitsinnut, ilinniartitaanermut, attaveqatigiinnermut aammalu tamat oqartussaaqataanerrannut. Taamaattumik immitsinnut mattussinnaanngilagut, naleqarnerulersitsinikkulli nunarsuup sinneranut immitsinnut soqutiginarsartariaqarpugut, aalisakkat qaleruallillu avammut tuninerasiguuppat, takornariaqarnikkut imaluunniit tunisasoriaatsit allat aqutigalugit.

Aningaasarsiuqiniarutsigilli aamma akilersinnaasutsikkut tunngaveqarsinnaasumik periarfissiisinaasariaqarpugut. Aningaasaliisartoq nunatta avataaneersooq nunatsinni suliniummut aningaasaliiniaruni pissarsissutigisinaasariaqar-

Allattoq Christian Keldsen, Pisortaq, Sulisitsisut
Af Christian Keldsen, Direktør i Grønlands Erhverv
By Christian Keldsen, Director, Greenland Business Association

JOVAS SMED SØRENSEN

paa, pissarsissutissarlu naammattuusariaqarpoq. Piviusorli uaniippugut inatsilerinikkut aaliangersaanikkullu nunarsuup sinnerani aningaasatigut niuerfissuarnut tulluuttuunngitsunik pilersitsisoqartartoq. Aningaasaliinernut soqutiginarsarniarut-ta pisuussutit aamma piareersimatissinnaasariaqarpavut. Piffit aaliangersimasut imaluunniit pisuussutit eqqartorneqarsin-naapput soorlu aatsitassat aalisakkalluunniit. Imaassinnaasorli aamma aningaasaliisartut soqutiginnilersinniarlugit Kalaallit Nunaata unammilleqatigiinnikkut inissisimaffigissaarnera atorluarlugu pissutsit atuuttunut sulitulluarsaqqittariaqar-tugut. Nunarsauup sinnerani aatsitassat nerisassiornikkullu akigitinneqartut, akigisassanut piserusunermullu aallaaviusut uagut sunnarniarsinnaanngilagut. Niuernermili akuunissar-put kisimi sulissutigisinnaavarput. Tamannalu uteqqillugu: Inuussutissarsiorneq aningaasarsiorpat inuiaqatigiit aamma aningaasarsiuussapput. Taamaattumik Kalaallit Nunaanni piffis-sap ingerlanerani iluarisimaarniaraanni tunniussaqaarsinnaanis-saq eqqukkiartuaarniarneqarnerluni?

Maannakkut qujanavissumik Kalaallit Nunaat aningaasa-liiffigissallugu inissisimalluarpoq. Nunaqavissuugaanni imaluunniit nuna avataaneersuugaanni. Kalaallit Nunaat tamat oqartussaqaataanerannik pingaartitsisuunera sullissisuune-ralu piffissami sivitsortumi ingerlanneqarnikuusimalerpoq. Politikkikkut aalajaatsumik ingerlasoqarpoq (naak politikki-kut aaliangersakkat eqqortunik maqaasisaqartaraluarluta)

inatsiseqarnerpullu skandinaviamut tulluussakkanik peqqin-nartunik pingaartitaqartuullutik, uagut nunallu atamalaat akornanni aningaasaliisartuniit tatigineqarlunnartunik. Sulisoqaarsinnaanerput nikeriarsinnaassuseqarpoq sullivinnilu atugassarititigut aamma ataatsimut isigalugu ajunngitsumik inissisimalluta. Aalajaatsuunissamut pissutsit immikkut taak-kartorneqarusuttartut ilaatigut eqqaalaassagaanni.

Sulisitsisuni ulluinnarni malinnaalluta sulivugut, taamaattorli isigut siunissamut isigipput. Piujaannartitsineq aallaavi-galugu ingerlatsineq, mingutsitsinngitsunik nukissiuute-qarneq aammalu silaannaap pissusaata allanngoriartornera ukiuni makkunani arlallit eqqartortuartaqaraat. Matumanilu siunissaq immitsinnut meeqqatsinnullu ingerlatitseqqiisin-naavugut, maannakkut inuiaqatigiisugut aqutissiuullugu. Kisiannili inuiaqatigiit imminnut napatittut aamma aningaasa-tigut imminneq napatissapput, tamannalu suleqatigiinnermik pisariaqartitsissaaq minnerunngitsumillu inuussutissarsiorneq nukittoq sinaakkutit pitsaasut aalajaatsullu tunngaviliinerasi-gut pissalluni.

Ukiormanna Aurora tiguerneratigut Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiisugut inuussutissarsiortullu aallutarisatsinni sammisat pissanganartut pingaaruteqartullu sammissavatit. Atuarluarina! ■

Et sundt erhvervsliv er altså af værdi for samfundet

Vækst og værdi i et samfund kan måles på mange måder. Udvikling i BNP, beskæftigelse, skatteindtægter osv. I Grønland oplever vi desværre igen og igen, at brancher beskyldes for ikke at gavne landet, eller at vi som nation ikke tjener penge på dem. Senest har råstofsektoren og krydstogsturismen stået for skud, og målestokken for disse udsagn har været, at der ikke har været direkte indtægter i form af afgifter og skatter fra netop disse brancher i de offentlige kasser.

Vi er ikke tjent med så snæver en måde at anskue værdiskabelse på. De seneste 20 år har råstofsektoren, især i efterforskningen, brugt mere end 5 mia. kr. i Grønland. Penge, der er kommet lokale virksomheder og medarbejdere til gavn. Og alene i år har krydstogtsindustrien i én kommune omsat for lige under en kvart mia. kr. Altså i år, på én sæson og alene i én af landets 5 kommuner! Når erhvervslivet tjener penge, så gavner det samfundet.

Når vores virksomheder tjener penge, kan de skabe overskud, hvilket skaber udvikling, nye investeringer og jobs. Jobs skaber indtægter for medarbejderne, der betaler skat og bruger penge lokalt. Det lokale forbrug skaber flere indtægter for lokale virksomheder, der igen kan skabe overskud og jobs. Resultatet af dette er, blandt andet, at vi som mennesker kan tage vare på os selv og vores familie, og bidrage til det fælles velfærdssamfund. Og forestiller vi os så, at vores indtægter kommer fra folk, der ikke bor og tjener deres penge i Grønland, herunder en turist eller et storskalaprojekt finansieret eksternt, så bliver der tale om en eksportindtægt – penge "udefra" – som kommer vores samfund til gavn. Og det er faktisk en positiv tanke, at andre bidrager til at finansiere vores velfærdssamfund, herunder vores sundhedsvæsen, uddannelsessystem, infrastruktur og demokrati. Så vi kan ikke isolere os, men skal i stedet sætte fokus på at skabe værdi via vores attraktivitet for omverdenen, om det er via de produkter vi eksporterer i form af fisk og skaldyr, via turismen eller andre industrier.

Men for at tjene penge skal vi også være klar til at stille et grundlag for indtægten til rådighed. En udenlandsk investering i et projekt i Grønland skal selvfølgelig kunne forrentes,

og der skal være et relevant afkast. Faktum er dog, at vi igen og igen møder lovgivning og beslutninger, der ikke arbejder ud fra de præmisser, der gælder på de globale markeder og i markedsøkonomien. For at være attraktive for investeringer, skal vi være bevidst om, at vi også stiller ressourcer til rådighed. Det kan være adgang til arealer eller ressourcer, såsom mineraler og fisk. Det kan også være, at vi skal tilpasse enkelte af vores forhold til at kunne tiltrække investeringer, for i mange tilfælde er Grønlands konkurrenceevne afgørende. Globale mineral- og fødevarerpriser, der driver efterspørgslen og udbuddet, er ikke noget vi kan påvirke. Vi kan alene arbejde for at kunne indgå i markederne. Det fortjener en gentagelse: Når erhvervslivet tjener penge, tjener samfundet også penge. Så mon ikke balancen mellem at yde og nyde kan findes i Grønland over tid?

Nu er det heldigvis sådan, at Grønland er et godt sted at investere. Hvad enten man er lokal eller international. Grønland har en lang tradition med demokrati og demokratiske processer. Der er politisk stabilitet (om end vi til tider efterlyser politisk konsistens) og vores lovgivning er baseret på sunde skandinaviske principper, som både vi og mange internationale investorer har tillid til. Vores arbejdsmarked har en høj grad af autonomi, og der er ordnede arbejdsmarkedsforhold generelt. For blot at nævne nogle af de stabiliserende forhold, som ofte fremhæves.

I Grønlands Erhverv arbejder vi i nutiden, men vores øjne er rettet mod fremtiden. I disse år er bæredygtighed, grøn omstilling og klimaforandringer på de flestes læber. For lige netop her kan vi være med til at sikre den fremtid for os selv og vores børn, som nutidens sunde samfund gerne skulle bane vejen for. Men et bæredygtigt samfund er også økonomisk bæredygtigt, og det forudsætter samarbejde og ikke mindst et stærkt erhvervsliv, der kan støtte sig op ad sunde og stabile rammebetingelser.

Med dette års Aurora i hånden, kommer du godt omkring spændende og relevante emner, som optager os i det grønlandske samfund og erhvervsliv.

God læselyst! ■

A Healthy Business Community Really Is of Value to Society

Growth and value in a society can be measured in many ways—development in GDP, employment, tax revenue, etc. Unfortunately, in Greenland, we repeatedly experience that industries are accused of not benefiting the country or that we, as a nation, do not make money from them. Most recently, the mineral resources sector and cruise tourism have been under fire, and the yardstick for these statements has been that there has been no direct revenue in the form of fees and taxes from these industries in the public coffers.

We are not served by such a narrow way of valuing creation. Over the past 20 years, the mineral resources sector, especially in exploration, has spent more than DKK 5 billion (EUR 670 million) in Greenland. Money that has benefited local companies and employees. This year alone, the cruise industry in one municipality has had a turnover of just under a quarter of a billion DKK (EUR 33.5 million). That's this year, in one season and one of the country's five municipalities alone! When businesses make money, it benefits society.

When our businesses make money, they can generate profits, which creates development, new investments, and jobs. Jobs create income for employees who pay taxes and spend money locally. Local spending creates more revenue for local businesses, which in turn can create profits and jobs. The result of this is, among other things, that we as humans can take care of ourselves and our families and contribute to the common welfare society. If we then imagine that our income comes from people who do not live and earn their money in Greenland, including a tourist or a large-scale project financed externally, then it becomes an export income – money “from outside” – that benefits our society. It is a positive idea that others contribute to financing our welfare society, including our healthcare, education system, infrastructure, and democracy. So we cannot isolate ourselves. Instead, we must focus on creating value through our attractiveness to the outside world, whether through the products we export in the form of seafood, tourism, or other industries.

But to earn money, we must also be ready to provide a basis for the revenue. Foreign investment in a project in Greenland must be profitable and have a relevant return. The fact is, however, that time and again, we encounter legislation and decisions that do not work on the premises of global markets and the market economy. To be attractive for investment, we must be aware that we also provide resources. This could be access to land or resources, such as minerals and fish. It may also be that we need to adapt a few of our conditions to attract investment because, in many cases, Greenland's competitiveness is crucial. Global mineral and food prices that drive demand and supply are not something we can influence. We can only work to be able to enter the markets. It bears repeating: when business makes money, society makes money. So, I wonder if the balance between providing and enjoying can be found in Greenland over time.

Fortunately, Greenland is now a good place to invest. Whether you are local or international. Greenland has a long tradition of democracy and democratic processes. There is political stability (although we sometimes call for political consistency), and our legislation is based on sound Scandinavian principles that we and many international investors trust. Our labor market has a high degree of autonomy, and labor market conditions are generally orderly. To name just a few of the stabilizing factors that are often highlighted.

At Greenland Business Association, we work in the present, but our eyes are on the future. These days, sustainability, green transition, and climate change are on most people's lips. Today's healthy society should pave the way to help secure the future for ourselves and our children. But a sustainable society is also economically sustainable, which requires cooperation and, not least, a strong business community that can rely on healthy and stable framework conditions.

With this year's Aurora in your hand, you will find exciting and relevant topics that concern us in Greenlandic society and business. Enjoy reading! ■

Mittarfissat nutaat imminermini pisisartoqarnerulersitsinaviangilaq

Allattoq Rasmus Barud Thomsen

KAIR

Kalaallit Nunaanniit nunanut allanut mittarfiit 2024-mi ammaripata ungalut avataaniittut aqqutinik nutaanik pilersitsisuussapput. Matumanilu unammillernartunik peqartussaavoq, nunat tamalaat akornanni aqqutinik pilersaarusiornermut immikkut ilisimasalik oqaluttuarpoq.

Silaannakkut angallassinermi ingerlatseqatigiiffiit aqqutinik nutaanik pilersitsinissaannut soqutiginnilersinnissaanut mittarfiit imminermini naammanngillat. Timmisartuussinermik ingerlatseqatigiiffik aqqummik nutaanik ammaannginnerminni ataaseq tunngavigisarpaat: Aningaasatigut isaatitsissutaasinaava?

Kalaallit Nunaanni mittarfiit nutaat aamma taamatut inissimajumaarput, Lee Lipton oqarpoq, nunat tamalaat akornanni siunnersuisarfimmi ASM-mi Senior Vice President-tut inissimasoq. ASM aqqutinik pilersaarusiornermut immikkut ilisimasaliupput, aammalu paasissutissat misissueqqissaarnerillu aqquqigalugit mittarfiit aammalu timmisartuussinermi ingerlatseqatigiiffiit nunarsuup sinneraneersut aqqutinik nutaanik pilersitsinissaaannut ikiuisarlutik.

Aqqut pineqartillugu akilersinnaassusaanut angalasut piserusussusaannut ataqatigiilluinnartoq, Lee Lipton oqaluttuarpoq, mittarfiit pingaarnertut unammilligassarisartagaannik eqikkaanermi, silaannakkut angallassinermi suliaqartuusut ilisimaarilluagaat eqqaallugu:

“Mittarfik alakkarterniarlugu inuit agginngillat. Piffinguna alakkarterniarlugu agertut.”

Tassa pingaarnertut inissimasuuvoq mittarfiup ungaluisa avataaniittut, oqaluttuarpoq itisiliillunilu, akunnittarfinniit neriartarfinnut, misigisassanut, pisiniarfissiornermut aammalu angallannermut tunngasuusut.

Nittarsaassineq pingaarutilik

Kisiannili aamma naak attaveqaasersuutit pitsaasut ilaasunut taamaasillunilu aamma timmisartuussinikkut ingerlatseqatigiiffinnut pinngitsoorneqarsinnaangikkaluartoq, piffik inun-

niit ilisimaneqanngippat iluaqutaanaviangillat. Matumanilu Kalaallit Nunaat iluaqutaasinnaasunik ajoqutaasinnaasunillu inissisimaffeqarpoq, oqaluttuarpoq.

Amerlanerimmi Kalaallit Nunaat tusarsimagaluarlugu aammalu arlaannut ingerlaarnerminni sermersuaq qulaassimagaluarlugu, killeqarfik feeriararfittut suli ilisimaneqaateqanngilaq. Tamannalu timmisartuussinikkut ingerlatseqatigiiffinnut eqqarsaatersuutitut tunngaviusarpoq. Aningaasatigut isaatitsissutaasinaava?

Angakkuarsinnaangikkaanni apeqqummut tassunga akissut pitsaanerpaq niuerfimmi misissueqqissaarnerniit aammalu ingerlatseqatigiiffiit allat misilittagaanniit pissarsiarineqarsinnaavoq, Lee Lipton naapertoraanni.

“Timmisartuussinikkut ingerlatseqatigiiffik aqqummut soqutiginnilerpat, upperilluinnarunik kullu attaveqaasersuutit ajoqquteqanngitsut, taava imminneq qupperneqarput aqqummik nittarsaassiffigisinnaasaminnik. Kisianni timmisartuussinikkut ingerlatseqatigiiffimmut malugineqarsinnaasumik pisisartunit soqutiginelarniaruni, piffik imminneq aamma annertungaatsiartumik nittarsaattariaqarpoq piffimmullu aqquutaasinnaasunik,” oqarpoq.

Sallaatsumik aallartittoqarnissaa naatsorsuutigineqassaaq

Uani Lee Lipton Kalaallit Nunaanni pinngortitaq aammalu misigisassaqtitsineq soqutiginarsarnissaanut influencer aqquqigalugu nittarsaassinerit aqquqitissatsialattut taakkartorpaa. Annertoqataanillu pinngortitamit assit kusanangaartut, Visit Greenland aqquqigalugu avataaniit isigineqaatimut annertusaaqataasussat.

Kisiannili qanorluunniit Kalaallit Nunaat imminut nittarsaaluartigaluaruni aammalu piserusussuseq qanorluunniit annertutigaluarpat ulloq siullermit takonarissanik tikerartoqarujussuarnaviangitsiq naqissuserpaa.

Piffimmi sanarfineqarsimangitsut allornikkaarlugit ineriartortitassaapput. Ilaatigullu naatsorsuutigineqaraluartutuut taama sukkatiginani.

Imminut uppernarsartariaqarpoq

Matumani timmisartuussinikkut ingerlatseqatigiiffiit nutaat Kalaallit Nunaanni ingerlatseqatigiiffiit timmisartuussereersunit qanoq ingerlasoqarnersoq takoqqaarusuttarnerinut pissuteqarpoq. Aqqutit atuuttut ingerlalluartilugit allaniit timmisartuussilernissamut soqutiginnineq nannertusiartussaag.

Annertusiartorneq tamanna tunngaveqartariaqarporli, piffitut timmisartuugit siullermiit takornarissat takkuttut sullissinnaanerini takutitsinissaq.

Matumaniit aqqutit pioreersuni tikeraat amerlanerulersinnissaanut aammalu aqqutit nutaat pilersikkusutat anguniarlugit akunnittarfiit aammalu attaveqasersuutit sinneri ataavartumik amerlatsikkiartornissaat pisariaqassaaq, nassuiaavoq.

“Piffiit sanarfinissaat ingerlaavartumik suliatut taamaattumik takuneqassaaq, piffissamik atuisussaaq, aammalu innutaasut pinngortitarlu malinnaasinnaangorlugit, piujuaannartitsineq aallaavigalugu Kalaallit Nunaat takornariaqarfittut ineriartortinnissaa pissasoq,” oqarpoq.

Aningaasaliinerit upperai

Air Greenland-imi Pisortaaneq Jacob nitter Sørensen siunissaaq

qaamasutut isigaa, Lee Lipton assigalugu akunnittarfeqarnikkut periarfissat amerliartortillugit aqqutinik nutaanik ineriartortitsinerit naatsorsuutigalugit.

“Piareersimavugut aammalu takornarissat tikittartillugit inuit nutaanik akunnittarfiliornissanut aningaasaliissasut,” Jacob Nitter Sørensen oqarpoq, immikkut oqaatigalugu, Air Greenland aappaagu Canada-mut aqqut nutaanik ammaaniartuq.

Oqaatsini nangippai takornariaqarnikkut amerliartortitsinissamut Tyskland, England, Frankrig, Spanien, USA aamma Kina nunatut periarfissatut isigalugit. Tamannali amerlanerusunik akunnittarfeqarnissaanik pisariaqartitsinissaq taamatuttaarlu takornarissanut misigisassaqartitsinerit amerlanerusut.

“Ukiuni marlunni kingullerni Kalaallit Nunaannut angalarusulluni soqutiginnineq annertungaatsiartuq annertusiartortoq malugaarput, pilersaarutittalu ilagaat mittarfiit nutaat atuutilernerisigut nunap sinnerani piffinnut takornariaqarfiunngitsunut apuuttalernissai,” oqarpoq.

Kisiannili Air Greenland aqqutinik arlalippassuarnik pilersitsiortornissaa ulloq siullermiit pinaviangilaq, nassuiaavoq.

“Mittarfiit nutaat aqqutigalugit takornariaqarnerulernissaaq tunngavissipparput, naalli ukioq siullermiilli pitsaasumik sunniuteqalereersussaagaluq piffissaaq siviisooq ingerlatillugu pissusissamisoortumik annertusiartortinneqassaaq, ukiut marluk, sisamat qulillu siunissamut allanngoriartussallutik,” naggasiivoq. ■

Jacob Nitter Sørensen.

Nye lufthavne skaber ikke efterspørgsel i sig selv

Af Rasmus Barud Thomsen

Når Grønlands internationale lufthavne åbner fra 2024, bliver det alt det uden for hegnet, der skal tiltrække nye ruter. Og det bliver ikke uden udfordringer, fortæller international ekspert i ruteplanlægning.

Nye lufthavne i sig selv er ikke nok til at tiltrække nye ruter fra luftfartsselskaberne. For inden et flyselskab starter en ny rute op, handler det grundlæggende om én ting: Kan de tjene penge på det?

Det gælder også for de nye lufthavne i Grønland, fortæller Lee Lipton, der er Senior Vice President hos det internationale konsulentbureauet ASM. ASM er eksperter i ruteplanlægning, og via data og analyser hjælper de blandt andet lufthavne og flyselskaber over store dele af verden med oprettelsen af nye ruter.

Og netop rentabiliteten ved en rute afhænger i overvejende grad af efterspørgslen hos de rejsende, fortæller Lee Lipton, der opsummerer den primære udfordring, alle lufthavne står over for, med et velkendt ordsprog fra luftfartsindustrien:

”Folk kommer ikke for at besøge lufthavnen. De kommer for at besøge destinationen.”

Det vigtigste er altså det, der er udenfor lufthavnshegnet, fortæller han og uddyber, at det indbefatter alt lige fra overnatningsmuligheder og restauranter til oplevelser, shopping og transport.

Vigtig markedsføring

Men selv om en velfungerende infrastruktur er afgørende for efterspørgslen blandt passagerer og dermed flyselskaberne,

så hjælper det ikke så meget, hvis folk ikke kender til destinationen. Og her står Grønland over for både fordele og ulemper, fortæller han.

For mens de fleste nok har hørt om Grønland, og mange sikkert har fløjet over indlandsisen på vej andre steder hen, så er landet stadig ukendt territorium som feriedestination. Og det leder tilbage til den grundlæggende overvejelse for flyselskaberne. Kan de tjene penge på det?

Uden en krystalkugle fås det bedste svar på det spørgsmål ifølge Lee Lipton via grundige markedsanalyser og andre selskabers erfaringer.

”Bliver et flyselskab interesseret i en rute, og er de overbevist om, at infrastrukturen er i orden, så har de selv kanaler, hvor de kan markedsføre ruten. Men destinationen skal også kraftigt markedsføre sig selv og ruterne dertil for at skabe en interesse blandt kunderne, som flyselskabet kan mærke,” siger han.

Forvent en rolig start

Her fremhæver Lee Lipton blandt andet brugen af influencer marketing som en oplagt metode til at skabe interesse for Grønlands unikke natur og oplevelsesøkonomi. Det samme gælder de storslåede billeder af naturen, der gør sig godt i brandingkampagner fra Visit Greenland.

Men uanset, hvor godt Grønland markedsfører sig, og hvor stor efterspørgslen viser sig at være, så understreger han, at det ikke vil vælte ind med turister fra dag et.

For med helt nye og uopdyrkede destinationer vil udviklin-

gen nemlig ske skridt for skridt. Og måske ikke så hurtigt, som nogen forventer.

Skal bevise sig selv

Årsagen er ifølge Lee Lipton, at "nye" flyselskaber først vil se, hvordan det går for de selskaber, der allerede flyver til Grønland. Jo bedre de ruter klarer sig, desto større vil interessen være for at flyve dertil andre steder fra.

Den vækst forudsætter dog, at man som destination beviser, at man er i stand til at håndtere de turister, der kommer med de første fly.

Derfra skal man løbende udbygge antallet af overnatningsmuligheder og den øvrige infrastruktur for at tiltrække flere besøgende fra eksisterende samt forhåbentlig nye ruter, forklarer han.

"At udbygge destinationerne er derfor en proces, der tager tid, og udviklingen af Grønland som turistdestination skal samtidigt ske på en bæredygtig måde, hvor lokalsamfund og natur kan følge med," siger han.

Tror på investeringer

Hos Air Greenland ser adm. direktør Jacob Nitter Sørensen lyst på fremtiden, hvor han ligesom Lee Lipton forventer, at udviklingen af nye ruter vil ske i takt med opførelsen af flere overnatningsmuligheder.

"Vi er klar, og jeg tror på, at folk vil investere i nye hoteller, når flere turister begynder at komme til," siger Jacob Nitter

Sørensen, og fremhæver, at Air Greenland næste år åbner en ny rute til Canada.

Han fortæller videre, at han ser potentiale for vækst i turister fra lande som Tyskland, England, Frankrig, Spanien, USA og Kina. Det vil dog kræve flere overnatningsmuligheder samt oplevelsestilbud til turisterne.

"Vi oplever allerede en enorm interesse for at rejse til Grønland med stigende vækst de sidste to år, og en del af vores strategi er at se på, hvordan vi med de nye lufthavne kan få folk længere ud i landet til områder, hvor der ikke er turisme endnu," siger han.

Men det vil altså ikke være fra dag et, at Air Greenland starter en masse nye ruter op, forklarer han.

"Med de nye lufthavne har vi fået fundamentet for øget turisme på plads, og selv om det vil have en positiv effekt allerede det første år, så vil der være en gradvis og lang udvikling med organisk vækst, hvor tingene vil ændre sig to, fire og ti år ud i fremtiden," slutter han. ■

Lee Lipton.

New Airports Do Not Create Demand in and of Themselves

By Rasmus Barud Thomsen

When Greenland's international airports open from 2024, it will be everything outside the airport fence that will attract new routes. And it won't be without challenges, says an international expert in route planning.

New airports alone are not enough to attract new routes from airlines. Before an airline starts a new route, it comes down to one thing: Can they make money from it?

This also applies to the new airports in Greenland, says Lee Lipton, Senior Vice President at the international consultancy ASM. ASM is an expert in route planning, using data and analyses to help airports and airlines worldwide create new routes.

And the profitability of a route is largely dependent on the demand among travelers, says Lee Lipton, who sums up the primary challenge all airports face with a well-known saying from the airline industry:

"People don't come to visit the airport. They come to visit the destination."

He says what is most important are the things outside the airport fence, including everything from accommodation and restaurants to experiences, shopping, and transportation.

Important Marketing

But even though a well-functioning infrastructure is crucial for passenger demand and, through this, airlines, it does not help much if people do not know about the destination. And

Greenland faces both advantages and disadvantages in this matter, he says.

While most people have heard of Greenland, and many have probably flown over the ice sheet on their way to other destinations, the country is still uncharted as a vacation destination. And that leads back to the fundamental consideration for airlines. Can they make money from it?

Without a crystal ball, the best answer to that question, according to Lee Lipton, is through thorough market analysis and the experience of other airlines.

"If an airline becomes interested in a route and is confident that the infrastructure is in place, they have their own channels to market the route. But the destination also needs to market itself and the routes heavily to create such interest among customers that the airline can feel it," he says.

Expect a Slow Start

Lee Lipton highlights influencer marketing as an obvious method to create interest in Greenland's unique nature and experience economy. The same goes for the magnificent images of nature that work well in Visit Greenland's branding campaigns.

But no matter how well Greenland markets itself and how great the demand will be, he emphasizes that tourists will not flood in from day one.

With brand-new and uncultivated destinations, development will happen step by step. And perhaps not as quickly as some expect.

The Destination Needs to Prove Itself

According to Lee Lipton, the reason is that “new” airlines first want to see how the airlines that already fly to Greenland are doing. The better those routes perform, the more interest in flying there from elsewhere.

However, this growth requires that the destination proves that it can handle the tourists that arrive on the first flights.

From there, he explains that you need to continuously expand the number of accommodation options and other infrastructure to attract more visitors from existing and hopefully new routes.

“Therefore, expanding the destinations is a process that takes time, and the development of Greenland as a tourist destination must also be done sustainably where local communities and nature can keep up,” he says.

Believes in Investments

At Air Greenland, CEO Jacob Nitter Sørensen is optimistic about

the future. Like Lee Lipton, he expects the development of new routes to align with the construction of more accommodation.

“We are ready, and I believe that people will invest in new hotels when more tourists start arriving,” Jacob Nitter Sørensen says, adding that Air Greenland will open a new route to Canada in 2024.

He goes on to say that he sees potential for growth in tourists from countries such as Germany, England, France, Spain, the USA, and China. However, this will require more accommodation and experiences for tourists.

“We have already experienced a huge interest in traveling to Greenland with increasing growth over the last two years, and part of our strategy is to look at how we can use the new airports to get people further out into the country to areas where there is no tourism yet,” he says.

But it will not be from day one that Air Greenland starts up many new routes, he explains.

“With the new airports, we have the foundation for increased tourism in place, and although it will have a positive effect already in the first year, there will be a gradual and long development with organic growth, where things will change two, four and ten years into the future,” he concludes. ■

Karsten qujavoq – taamatuusak

Allattoq Paornánguaq Kleist

Karsten Lyberth-Klausen upernaamut aasamulluunniit pensionerniarluni aaliangersimavoq, kisiannili piffissap affaannaa sulinnassalluni. Sulisitsisuni ukiut 22-it sulereerluni ineriartorneq qanimut malinnaavigisimavaa.

Karsten Lyberth-Klausen Kalaallit Nunaannut tullaqqaarpiarput 1995-mi. Imminut ilinniartissimasutut sanasuusimavoq, kinguneratigullu Århus Universitetimi inatsisilerituutut ilinniarsimalluni.

“Namminersorlutik Oqartussani inuussutissarsiutit ilinniartitaanerup ataani sulilersimavunga, siornatigut inuussutissarsiornermut ilinniakkanut pisortap tullersortaatut inissisimasoq Ejvind Christoffersen sulisuilu sinneri ukiut arfineq marluk suleqatigilluarsimallugit. Danmarkimiinninilu nutaamik aqut-sisortaarsimapput. Tamanna peqataaffigerusussimangilara, angerlarumalu soraassallunga aaliangersimallunga”, Karsten oqaluttuarpoq, taamanikkullu Ole Rud sianerpoq, piffissami tassan Sulisitsisuni pisortaasimasoq, Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat-mik ateqarallarmat.

“Taakkunani atorfeqalerusunnarsungu aperipput. Taamaasiorusussimavungalu.”

Ole Rud Danmarkiliartussaasoq Karsten-lu sisamangornermi Danmarkimiit angerlartussaasoq, Kangerlussuarmilu naapillutik.

“Kangerlussuup nerisarfiani atorfininnissamat oqaloqatigiip-pugut”, Karsten oqarpoq illarlunilu.

Oqaluttuarisaaneq toqqaviliisuusarpoq

Karsten ukiut 22 matuma siorna kattuffimmi atorfinippoq Hagen Højer Christensen taamanikkut attaveqatigiinnermut

siunnersortit atorfeqartuq ilaatigut suleqatigisimallugu. Hagen Højer 1973-mi apissippoq, taamaattumillu oqaluttuarisaaneq pillugu Karsten tungavissinneqarlunilu.

“Oqaluttuarisaaneq sulinermi peqataatissallugu iluarisaraara. Tamannalu aamma Namminersorlutik Oqartussani sulininni Ejvind Christoffersen tunniussaqaqfigilluarpa, inuussutissarsiorniluni ilinniartitaanerup pileqqaarneraniilli oqaluttuarisaaneq tunniummagu. Taannarpiaq aamma iluarisimaarsimaqara. Ingerlariaqqinniaaraanni oqaluttuarisaaneq pisariaqarpoq. Toqqavimmik sanasinnaasariaqarpoq,” Karsten oqarpoq.

Karsten sulisitsisut kattuffianni sisamanik pisortaqrnikuuvoq. Ole Rud, Henrik Leth, Brian Buus Pedersen aamma maannakkut atuuttoq Christian Keldsen.

“Taakku tamarmik assigiinngitsorujussuupput, tamarmilli aamma ilinniartigilluarsimallugit oqaatigisinnaavara.”

Siornatigut aporaaffinnik ujartuinerusimaneq

“Sulisitsisut kattuffianni aallarteqqaarama ullumermut sanilliullugu aporaaffinnik ujartuinerusimavugut. Sakkortusaasalluta piareersimajuarsimavugut. SIK aammalu Namminersorlutik Oqartussat piareersimaffigisarsimavagut. Aporaaffissat imminneq aamma pilersinnerusarsimagamikkitt. Isummat akimorniaaraanni peruseq aqutissatuatut kisimi isigineqakka-junnerusimagunarami.”

Anguniagaq angutserlugu manngertisimaarneruneg atu-gaanagerusimavoq Karsten oqaluttuarpoq.

“Aporaaffinnik pilersitsiortunnginnissaq piffissap ingerla-nerani paasineqaraluttuinnarpoq, anguniagaqaraannilu oqa-

loqatigiinneq ujartorneqaraluttuinnalerluni. Anguniagaqar-tillutalusuleriusissatut pingaartitassat ineriartortissimavagut. Taamanikkut kinaagaluarpalluunniit sakkortusaarnissaq kisimi periarfissaasarsimagaluarpoq – atorfilittaappat politikkeriup-palluunniit. Maannakkut atorfilittat aqutigineralugit periuse-qarpugut, iluatsippallu Naalakkersuisut ilanngunniartarlutigit. Tamannalu aamma iluatsissanngikkaluarpat Inatsisartut aqutigisarlutigit – partiit attaveqarfugalugit aqutiginerisigut imaluunniit ataatsimiitsitaliani aggersagaanikkut,” Karsten nas-suiaavoq, ullumikkut sulerieseq pilersaarusiornikkut aqutis-siunneqarnerusooq oqaatigalugu.

Sulinissinnut angusaqartarnissinnullu periutsit taakku assi-giinngitsuusut qanoq sulisarnissinnut isumaqarsimappat?

”Taamanikkut anguniakkatsinnik aamma iluatsisisarsimavugut. Soorunami tamanut isumaqatigineqarneq ajor-pugut, aammami taamaattuaannarsinnaannginnatta. Angu-niakkalli ilai iluatsittarsimavagut. Taamanikkumut sanilliullugu ullumikkut peqqinnarnerusumik anguniakkagut angutsertar-lugit oqaatigineqarsinnaavoq. Tamannami aamma allanngoriartorsimavoq. Taamanikkummi sulisitsisut kattuffiat danskit kattuffiattut taaniarneqartarsimavoq. Politikeri ilaasa toqqa-gassat allat aamma ujartorsimavaat, soorlu assersuutigalugu sulisitsisut kattuffiat kalaalisoq. Tamannalu politikikkut arlaleriartumik anguniarneqartarsimavoq, kisiannili iluamik iluatsiffeqarani.”

Karsten naapertorlugu maanna Sulisitsisut taamanikkornitut isigineqaataa assigiunnaarnikuusoraa, naak inuiaqatigiit ilaan-niit kattuffik danskiusutut sulii taaniarneqartaraluartoq.

”Kisianni pissutsit allanngornikuupput. Ullumikkut aamma allaaneruvoq. Taamanikkut sanasut danskiusut suliffeqar-fimmik aallarnisaasut amerlanerusimapput. Maannakkut nunaqavissut amerlanerujussuit suliffeqarfinnik aallarnisaasar-tut ilaasortaasalernikuupput.”

Ukiut 20 matuma sionnatigut sanilliullugu kattuffik inuiaqati-giit assiginerulersimassavai?

”Tamanna ilumoorsoraara”

Nikeriarneq sallaatsoq

Sulisitsisuni Karsten sulileqqaarami siunnersortitut atorfinip-poq. Ilaasortat sullillugit inatsisiliornernut nalunaarutinillu suliaqarnernut tusarniaanernut akissuteqartartutut suliaqar-tarsimalluni. Maannakkut sulii taamaappoq, atuuffiali piffissap ingerlanerani allanngoriartorsimavoq siunnersortimiit allaffim-mi aqutsisumut.

”Tusarniaanernut akissuteqarnissanut soorunami attaveqar-niartarsimavunga, kisiannili atuuffiga allaffimmi aqutsinermut allanngoriartorsimavoq aammalu siulersuisuni peqataanerul-eriartorlunga, taamatuttaarlu aamma siulersuisunut saq-qummiussassanik suliaqarnerulersimallunga. Sulisitsisuni sulisutut ineriartorninni atuuffiga allanngoriartorsimavoq. Suliassaqartillugu suliassaminik naammassinnittartuuvunga. Suugaluarnerusut eqqarsaatigeqqaarnagit qisuariartartuullu-nga. Nuussisoqassappat kikiammilluunniit kaassissoqassappat, ilaanniluunniit ikuallattoqaraluarpat. Aqutsisuugaluaaraanni sulisuugaluaaraanniluunniit tamatta suliassagut suliarisus-saavagut. Qanorluunniit inissisimasoqaraluarpat suliassat naammassineqarsinnaasariaqarput.”

Pensionernissaq Karsten-mut misissiseq eqqumiitsuvoq.

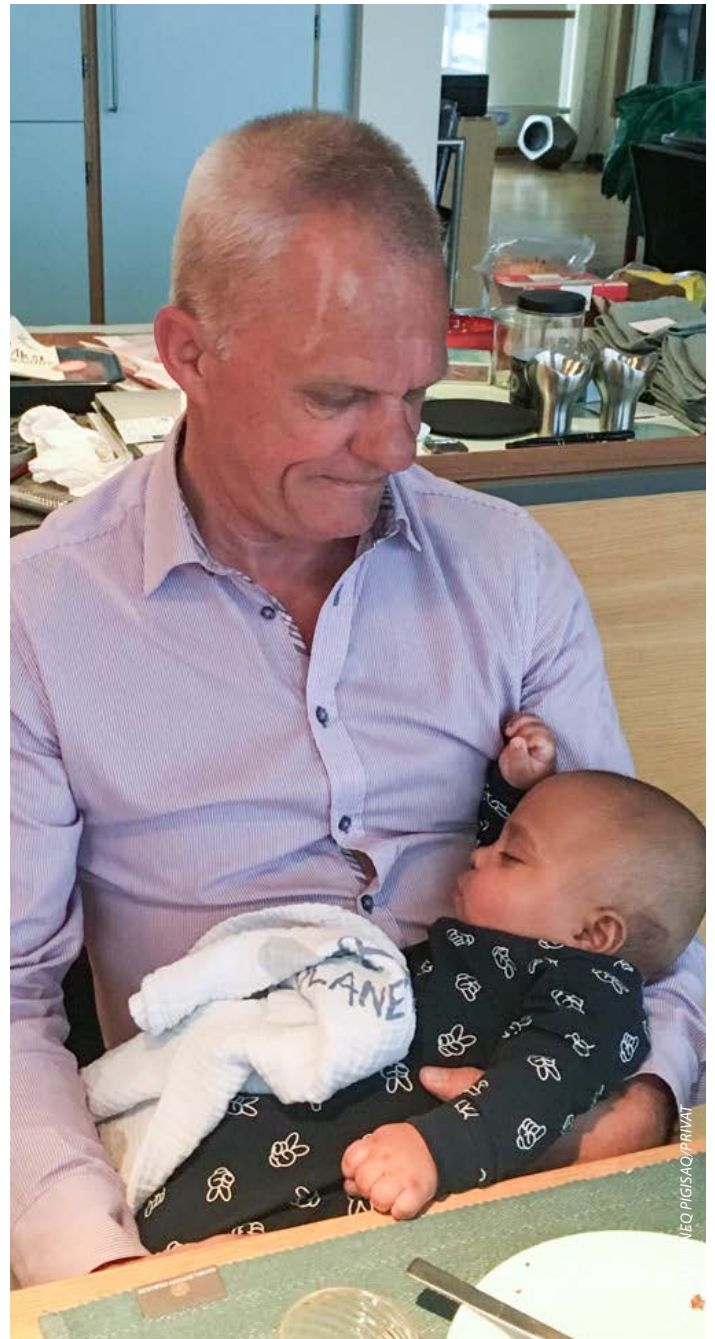
”Inissisimaffik akuerinikuuara. Aaliangerneq immineq

pigaara, tamannalu iluarusuutigaara. Nulialalu Danmarkimut nuussalluta pilersaarutigaarput. Inissaqarpugut penisonisti-tullu inuunissaq piareersimaffigalutigu. Sapiitsuliornerulli aamma taaneqarsinnaavoq, Danmarkimilu ilumut najugaqar-sinnaassanerluta eqqarsaatersuutigereerparput. Ukiut 30-it Kalaallit Nunaanni najugaqarnikuuvunga, maanngaanniillu nooqqinnissaq nikeriarneq annertoorujussuusinnaavoq.”

Kisiannili Karsten Sulisitsisut sulii iperavinnigilai. Ukiup ataap-sip missaani piffissap affaannaa sulisarnissani pillugu Christian Keldsen isumaqatigiissuteqarfigaa, illuatungeriinnut naleqar-tumik angusaqarfussanersoq takuniarlugu.

”Illuatungeriinnut angusaqarfussaaq”, oqarpoq, nangillunilu:

”Sulisut suleqatillu pitsassuit suleqatiginikuuakka, ilaasortal-lyu oeqaloqatigilluarsinnaanikuullugit. Ilaasortammi ilaatigut allaat ilaqtattat qanigisarilernikuuakka. Tamanna nuannersu-mik ingerlasimanitsinnut takussutissaavoq – ilaasortat ua-ngalu. Suleqatigiissimanitsinnullu qujarusuppunga, kisianni... sulii ingerlaqqilaassaanga,” Karsten naggasiivoq illarlunilu. ■

Karsten takker af – sådan da

Af Paornánguaq Kleist

Karsten Lyberth-Klausen har valgt at gå på pension i foråret eller sommeren 2024, men vil fortsat arbejde på halvtid. Efter 22 år i Grønlands Erhverv, har Karsten fulgt samfundsudviklingen tæt.

Året var 1995, da Karsten Lyberth-Klausen satte sine ben i Grønland for første gang. Han var selvleret håndværker, men havde efterfølgende fået sig en juridisk uddannelse fra Aarhus Universitet.

"Jeg blev ansat på erhvervsuddannelsesområdet i det daværende hjemmestyre, og fik syv rigtig gode år sammen med den daværende vicedirektør for erhvervsuddannelserne, Ejvind Christoffersen, og de andre medarbejdere. Men der kom en ny ledelse, mens jeg var i Danmark. Det gad jeg ikke, så jeg besluttede mig for at jeg ville sige op, når jeg kom hjem igen", fortæller Karsten. I den forbindelse fik han et opkald fra Ole Rud, den daværende direktør i Grønlands Erhverv, som dengang hed Grønlands Arbejdsgiverforening.

"Han spurgte om jeg kunne tænke mig at blive ansat hos dem. Det ville jeg gerne."

Ole Rud skulle til Danmark og Karsten skulle hjem fra Danmark om torsdagen, og så de mødtes i Kangerlussuaq.

"Vi holdt ansættelsessamtalen i kantinen i Kangerlussuaq", siger Karsten og griner.

Historie giver et fundament

Karsten blev ansat i foreningen for efter hånden 22 år siden, og kom til at arbejde med blandt andet Hagen Højer Christensen, der på det tidspunkt var kommunikationskonsulent. Hagen

Højer kom til i 1973, og gav derfor Karsten en god historisk baggrund.

"Jeg kan godt lide at man har historien med i sit arbejde. Det fik jeg også af Ejvind Christoffersen, da jeg var ansat i hjemmestyret. Han kunne fortælle mig historien om erhvervsuddannelsen, nærmest fra tilblivelsen. Den var jeg også meget glad for. For at komme videre, så skal man også kende historien. Man skal bygge på et fundament," siger Karsten.

Karsten har haft fire direktører i arbejdsgiverforeningen. Ole Rud, Henrik Leth, Brian Buus Pedersen og nu Christian Keldsen.

"De er meget forskellige alle sammen, men jeg synes at jeg har lært meget af dem alle sammen."

Mere konfliktsøgende tidligere

"Da jeg startede i arbejdsgiverforeningen, var vi nok mere konfliktsøgende end vi er i dag. Vi var hele tiden på barrikaderne. Det var både overfor SIK og hjemmestyret og vi var hele tiden på. Man skabte også selv konflikterne dengang. Men man mente det var det der skulle til for at komme igennem med sine synspunkter."

Karsten fortæller at man var mere hård, og ofte forsøgte at trumfe tingene igennem.

"Man kan godt sige, at man over tid har fundet ud af, at det måske ikke er en god ide at skabe konflikterne, men at dialog er en bedre metode til at komme igennem med tingene. Vi har også udviklet principper for hvordan vi kommer igennem med vores synspunkter. Dengang var det bare lige på og hårdt, ligegyldigt om det var en embedsmand eller en politiker man

havde med at gøre. I dag prøver vi først at komme igennem via embedsværket og hvis det ikke lykkes, så prøver vi med Naalakkersuisut. Hvis det så heller ikke lykkes, så går vi til Inatsisartut – enten ved at henvende os til partierne eller ved at bede om foretræde hos udvalgene,” forklarer Karsten, som betragter arbejdet i dag mere strategisk.

Hvad har de forskellige måder at arbejde på betydet for jeres arbejde og resultater?

”Vi kom jo igennem med tingene også dengang. Vi kan selvfølgelig ikke få medhold i alt, og sådan skal det også være. Men vi kom igennem med nogle ting. Det er nok en sundere måde vi griber tingene an på nu end vi gjorde før. Det har ændret sig også. Dengang blev arbejdsgiverforeningen også kaldt for danskerforeningen. Nogle politikere ville også have at der var alternativer, som eksempelvis en grønlandsk arbejdsgiverforening. Det har man forsøgt politisk mange gange, men man er ikke rigtig lykkedes med det.”

Ifølge Karsten har Grønlands Erhverv ikke helt det samme ry længere, selvom der stadig er nogle grupper i samfundet som italesætter dem som en danskerforening.

”Men det er ikke det samme længere. Det er også noget andet i dag end det var engang. Dengang var der mange danske håndværkere, som startede virksomheder. Nu er langt de fleste medlemmer herboende, som starter virksomheder op.”

Foreningen afspejler måske samfundet bedre end for 20 år siden?

”Det tror jeg vi gør.”

Blød overgang

I Grønlands Erhverv blev Karsten først ansat som konsulent. Han servicerede medlemmerne og skrev høringssvar til lovfor-

slag og bekendtgørelser. Det gør han stadigvæk, men hans rolle har ændret sig med tiden fra konsulent til sekretariatschef.

”Jeg har selvfølgelig udført lobbyarbejde i forbindelse med høringssvar, men min rolle ændrede sig til at jeg fik mere ledelsesansvar, blev en mere aktiv del af bestyrelsen, og lavede oplæg til bestyrelsen. Min rolle har også udviklet sig i takt med at jeg udviklede mig som medarbejder. Jeg er en person der laver de opgaver der skal laves. Jeg tænker ikke på om det er det ene eller det andet. Om der skal flyttes noget eller hamres søm i, eller hvis der er noget der brænder på. Vi laver det der skal laves, uanset om man er leder eller medarbejder. Uanset hvad så skal opgaverne løses.”

Det er en speciel følelse for Karsten, at han snart skal gå på pension.

”Jeg har affundet mig det. Det er jo min egen beslutning, og jeg har det godt med den. Min kone og jeg har planlagt at flytte til Danmark. Vi har et sted at bo, og er klar til pensionisttilværelsen. Men det er også vemodigt, og vi tænker da om vi kan klare at bo i Danmark. Jeg har boet i Grønland i 30 år, så det er en stor omvæltning at skulle flytte herfra igen.”

Karsten slipper dog ikke Grønlands Erhverv helt endnu. Han har aftalt med Christian Keldsen at han fortsætter på deltid i et års tid, for at se om det kan skabe værdi for begge parter.

”Det skal være til gavn for begge parter”, siger han, og fortsætter: ”Men jeg har haft gode medarbejdere og kolleger, og jeg har haft en god dialog med medlemmerne. Nogle af medlemmerne har jeg endda fået en mere familiært forhold til. Det er et tegn på at vi har haft det godt sammen – medlemmerne og jeg. Jeg vil gerne sige tak for samarbejdet, men... jeg fortsætter jo lidt endnu,” slutter Karsten og griner. ■

”Pisortarisarsimasakka tamarmik pitsaasumik ilisarisimasarsimavakka. Ukiut 20-ngortorsiorakkit tamarmik oqalugiaateqarfigaat. Tamanna attortissutigingaatsiarnikuuara,” Karsten Lyberth-Klausen oqarpoq, ukioq manna pensionertussaa.

”Jeg har altid haft et godt forhold til mine direktører. Da jeg havde 20-års jubilæum, holdt de alle en tale. Jeg blev helt rørt ved det,” siger Karsten Lyberth-Klausen, som går på pension i år.

”I’ve always had a good relationship with my directors. When I had my 20th anniversary, they all gave a speech. It really touched me,” says Karsten Lyberth-Klausen, who retires this year.

Karsten Says Goodbye – Sort Of

By Paornánguaq Kleist

Karsten Lyberth-Klausen has chosen to retire in the spring or summer of 2024 but will continue to work half-time. After 22 years at Greenland Business Association, Karsten has followed societal developments closely.

The year was 1995 when Karsten Lyberth-Klausen set foot in Greenland for the first time. He was a self-taught craftsman but had subsequently completed a law degree from Aarhus University.

"I was employed in the vocational training area at the Home Rule and had seven really good years with then vice director of vocational education Ejvind Christoffersen and the other employees. But a new manager started while I was away in Denmark. I wasn't up for that, so I decided to resign when I returned home," says Karsten. In this connection, he received a call from Ole Rud, the director of Greenland Business Association, then called the Greenland Employers' Association.

"He asked if I would like to be employed by them. I said yes."

Ole Rud was going to Denmark, and Karsten was coming home from Denmark on Thursday, so they met in Kangerlussuaq.

"We had the job interview in the cafeteria in Kangerlussuaq," Karsten says with a laugh.

History Provides a Foundation

Karsten was hired at the association 22 years ago and came to

work with communications consultant Hagen Højer Christensen, among others. Hagen Højer joined the company in 1973, giving Karsten a good historical background.

"I like to include history in my work. I also got that from Ejvind Christoffersen when I was employed by the Home Rule, where he told me the story of vocational education from almost the beginning. I was also very happy about that. To move forward, you also need to know the history. You have to build on a foundation," Karsten says.

Karsten has had four directors in the employers' association. Ole Rud, Henrik Leth, Brian Buus Pedersen, and now Christian Keldsen.

"They are all very different, but I think I have learned a lot from all of them."

More Conflict-Seeking in the Past

"When I started in the employers' association, we were probably more conflict-seeking than today. We were constantly on the barricades. It was both towards SIK, Greenland's largest workers union, and the Home Rule, and we were always on the move. We also created some conflicts ourselves back then. But we thought that was what it took to get our views across."

Karsten says that they were more hardline, trying to push things through.

"Naliginnaasumik sapaatip akunneranut 40 sulisoqartarpoq, kisianni nuliara oqartarpoq ulloq unnuarlu sulisartuusunga. Piffissaq tamaat attavigineqarsinnaaninnut tamanna tunngagunarpoq," Karsten Lyberth-Klausen oqarpoq.

"Normalt er der jo 40 timers arbejdsuge, men min kone siger jeg arbejder 24 timer i døgnet. Det handler jo nok om, at jeg har stået til rådighed," siger Karsten Lyberth-Klausen.

"Usually, it's a 40-hour work week, but my wife says I work 24 hours a day. It's probably because I've been available," says Karsten Lyberth-Klausen.

"But it's not the same anymore. It's also different today. Back then, many Danish artisans started businesses. Now, the vast majority who start businesses are local residents."

Does the association perhaps reflect society more than it did 20 years ago?

"I think we do."

Smooth transition

Karsten became a consultant when he was hired. He serviced members and wrote consultation responses to bills and executive orders. He still does, but his role has changed over time from consultant to head of the secretariat.

"I have, of course, done lobbying work in connection with consultation responses, but my role changed to having more management responsibility and becoming a more active part of the board, making presentations to the board. My role has evolved simultaneously with my involvement as an employee. I am the kind of person who does the tasks that need to be done. I don't think about whether it's this or that. Whether something needs to be moved or nails hammered in or if something is on fire. We do what needs to be done regardless of whether you're a manager or an employee. No matter what, the tasks have to be done."

It is a special feeling for Karsten that he will soon retire.

"I've come to terms with it. It's my own decision, and I feel good about it. My wife and I have planned to move to Denmark. We have a place to live and are ready for retirement. But it's also sad, and we wonder if we can live in Denmark. I've lived in Greenland for 30 years, so moving back is quite an upheaval."

But Karsten is not letting go of Greenland Business Association just yet. He has agreed with Christian Keldsen to continue working part-time for a year to see if it will create value for both parties.

"It has to benefit both parties," he says and continues:

"I've had good employees and colleagues and a good dialog with the members. I have even become more familiar with some of the members. It's a sign that we've had a good time together - the members and me. I want to thank you for the cooperation, but... I'll continue for a little while longer," Karsten concludes with a laugh. ■

"You could say that, over time, we've learned that it might not be a good idea to create conflicts but that you might need to engage in a dialog to get things through. We have also developed principles for how to present our views. Back then, we were always confrontational, no matter if we were up against a civil servant or a politician. Today, we try to get through via the civil servants, and if that doesn't work, we try with Naalakkersuisut (the government). If that doesn't work either, we have Inatsisartut (the parliament). We contact the parties or ask for an audience with the committees," explains Karsten, who sees the work today as more strategic.

What have the different ways of working meant for your work and results?

"We got things through even back then. Of course, we can never be right about everything, and that's how it should be. We got through with some things. Today, we probably have a healthier way of getting things through than before. That has changed as well. Back then, the employers' association was also called the Danes' Association. Some politicians wanted alternatives, such as a Greenlandic employers' association. This has been attempted politically many times but has not really succeeded."

Karsten believes that Greenland Business Association does not have quite the same reputation anymore, even though some groups still refer to it as a Danish association.

Arnat suliffeqarfimmik ingerlatsisut

Allattoq Najaaraq Petersen

Rina Reimer Madsen.

Suliffippassuit nunatsinni piusut tunuliaqutaani inoqartuaanarpoq pilersitsisimasunik, anguniagaqartunik, takorluugaqartunik sulerulussimasunillu. Naak ulluinnarni iluamik tusarnej ajoraluarigut taamaattoq allatuulli takorluukkaminnik piviusunngortitsiniarlutik sorsuuteqarsimapput, tunniutiinnannginermikkullu angusaqarsimallutillu ineriartortitseqataasimapput nunatsinnut sunniuteqataasunik.

Taakkua ilagaat arnat marluk tunniutiinnajuitsut tassaasut: Qaqortuminngaannersoq Inuit Quality Clothes of Greenland-imik pigineqataasoq, Qaqortumi pisiniarfiuteqartoq kiisalu Qaqortumi Narsamilu najukkanik attartortittagaateqartoq Dorthea Brinch Rødgaard kiisalu Aasiaat Oliemik pigineqataasoq Rina Reimer Madsen Aasianninngaannersoq.

Arnat taakkua ilinniarnermikkut atukkamikkullu assigiingitsunik inuunerminni tunuliaqutaqarput. Taamaakkaluartorli toqqarpaat namminersortutut inuunerminni ingerlaniarlutik naak ilaatigut aalajaatsumik suliffeqaraluarlutik annaasaqaatisinnaagaluarlugulu namminersortunngorsimasut.

Namminersortuuneq toqqarpaat

Kalaallit allarpassuit assigalugit, Dorthea peroriartorpoq kalaallisut oqaaseqartuulluni, taamaakkaluartorli uninnannginermigut namminersortuuneq killiffigisimallugu.

"Ilinniarnertuungorniarfik naammassigakku ilinniaqqisimanngilanga, taamaammat ilinniarsimasuunngilanga. Uigalu namminersortuuneq aallarteqqaarparput 1999-mi," taama oqarpoq Dorthea.

Rina peqqissaasutut ilinniarsimasuuvooq ukiunilu 13-ni atorfigisimallugu. Taamaakkaluartorli misigisarsimavoq allamik iliuuseqartariaqarnerminik. Tamannalu kissaataa "nunarsuup" tusarsimavaalusooq, ullummi ilaanni attavigineqarpoq pigineqataarusunnorsorlu aperineqarluni. Takorluugaali allaasimagaluarpoq taamaattorli periarfissanut kajungernartunut, imminullu allanik suliaqarsinnaanermik uppernarsaavigerusunermigut soqutiginarillugu akuersisimalluni.

"Kisiannili tamanna iluatsissinnaasimassanngikkaluarpooq uima aammalu angajoqqaamma tapersersorsimanngippanga. Alloriarpunga naak taamanikkut mikisunik marlunnik qitornaqarluta," taama oqarpoq Rina.

Namminersortuunermi aqqufit imaannaanngitsut

Dorthealli uiatalu namminersortutut suliffeqarfik aallartereelugu uia ajoraluatumik nappassuarmik kræftimik eqqugaavoq. Dortheap ulluni atukkamini uini isumassorniarlugulu meeqqanik pingasunik perorsaagaqarluni namminersortuuneq ingerlatilerpaa. Ajoraluatumillu uia nappaassuup pisarimani 2013-mi qimaguppoq.

"Unammillernerpaarpaarnikuusannut ilaavoq uima nappaamik eqqugaanerani suliffeqarfinnik napatitsiniarnikuuneq meeqqatsinnullumi perorsaaneq. Napparsimanerata nalaani Inuit quality pinngoriartorpoq. Ajoraluatumilli piviusunngornera uima angumerinngilaarpaa," taama oqarpoq Dorthea.

Rinamulli unammillernarnerpaasimavoq suliffeqarfik angutaannarnik suliffiusartoq pulaffigiamiuk, ilaatigummi

sulisut imminerminut tatiginnilernissaanik sorsuuteqarsima-voq. Suliffeqarfutigilikaminut naleqquttumik ilinniagaqarsi-mannginnera apeqquserneqarpoq. Sulisullu taarsaannerat pissutigalugu, tamanna aamma unammillernarsimalluni.

“Pisariaqartipparalu suliffeqarfimmi sinaakkutit, politikkit pilersinneqarlutillu atuutilernissaat kiisalu suliffissanik pilersaarutit. Sulisut feriamut pilersaaruserluni inissinnissai. Siumut aningaasarsarnerit unitsinnissai, kiisalu pisiassanik allatsi-sarnerup killilersornissai ilaatigut sorsuutigisimallugit,” taama oqarpoq Rina.

Tunniutiinnarsimangillalli

Dorthea meeqqaminik pingasunik tuppallersaallunilu isumas-suisussanngoraluartilluni tunniutiinnarsimangilaq. Akerlianili nukissaminik aallertarsimavoq pingortitamut. Tamannaavor-lu maannakkummut angusarissaarneranut patsisaalluinnartut ilaat.

“Eqqarsaatigisarnikooqaara qanorluunniit taarsioraluaaraani qaamaneqartuaannartoq. Meeqqakkalu nukissamik pissarsiffi-gisarpakka, pingortitamiittorujussuullungalu,” taama oqar-poq Dorthea.

Rinap aqqummini qullilinerpassuit sinnarlunnerillu atorta-raluartillugit tunniutiinnanginnami sulisut aalajaatsut, attave-qatigiinnerit nukittuut, tatigineqarnerillu angusimavai.

“Soorunami sulisukka, uimma aammalu angajoqqaamma tapersersuinerat aammalu upperigakku suliaru taassumap tunniutiinnartingilaannga,” taama oqarpoq Dorthea.

Anguniagaqaruit

Taamaattumik suliffeqarfimmik ingerlatsinissamik imaluunniit takorluukkanik piviusunngortitsissaguit pingaaruteqarpoq aqqutinni tunniutiinnanginnissat. Ukuami arnat taarsiora-luartaillutilluunniit anguniakkaminni angusaqarsimapput. Tassami pisissimik piseriarnerisa toraagaat angusarissaarneq napatitsisusooq eqqorsimavaat. Taakkuuppullu nunatsinni suliffissaqartitsinermi aningaasaqarnermilu allanngueqataasi-masut. Nunatta atorfissaqartingaarsimasaat saneqqukkaannilu nasaarfigineqarsinnaasut ilamininngui.

“Sanngiiffippit suunerinik takunnissinnaanissamut sapiissu-seqartariaqarputit. Imminut allanullu ilumoorfiginissaq, sumi nukissanik aallersinnaanerlutit attaveqaatinnillu aallussisinaanissaq pingaartuupput. Nalussanngilammi aqutsisuunermi inuuneq nillertuusinnaammat aammalu aporaaffeqarsinnal-luni. Aporaaffilli annilaangaginnginnissaat pingaartuupput,” naggatagut Rina R. Madsen taama oqarpoq.

“Taamaamat kalaaleqatinnut takutikkusunnarpoq sunaluu-niit upperilluinnaraani anguniagaq anguneqarsinnaasoq,” Dorthea B. Rødgaard taama naggasiivoq. ■

Dorthea Brinch Rødgaard.

Erhvervsdrivende kvinder

Af Najaaraq Petersen

Blandt de mange etablerede virksomheder i vores land, er der altid personer der er iværksættere, målbevidste, visionære og har viljen til at arbejde for deres virksomhed. Selv om disse ikke gør meget væsen af sig til daglig, har de kæmpet for tilblivelsen af deres visioner, de har med deres urokkelige vilje etableret og udviklet virksomheder, og dermed har de haft indflydelse på landets udvikling.

To af dem er kvinder med klippefast vilje: Dorthea Brinch Rødgaard er fra Qaqortoq og er medejer af Inuit Quality Clothes of Greenland, indehaver af en butik i Qaqortoq og indehaver af udlejningsejendomme både i Qaqortoq og Narsaq. Rina Reimer Madsen er fra Aasiaat og er medindehaver af Aasiaat Olie.

Disse to kvinder har vidt forskellige uddannelser og personlig baggrund. Men en fællesnævner for dem er, at begge har valgt at blive private erhvervsdrivende, og til trods for at de rent fundamentalt havde et indtjeningsikkert job, satsede de begge på den private næringsvej uden nogen form for sikkerhedsnet.

Begge valgte det private erhvervsliv

Som mange andre grønlandere voksede Dorthea primært op med det grønlandske sprog, men det har ikke stået i vejen for drømmen om at blive privat erhvervsdrivende.

“Jeg har ikke taget en uddannelse efter min studentereksamen, jeg er derfor ufaglært. Tilbage i 1999 valgte min mand og

jeg vejen som private erhvervsdrivende,” siger Dorthea.

Rina er uddannet sygeplejerske og arbejdede i sundhedssektoren i 13 år. Men hun har altid haft en følelse af, at hun skal gøre noget for at lave noget andet, og den tanke blev “hørt” af en højere magt, for en dag blev hun kontaktet og spurgt om hun ikke vil være medejer. Hun havde egentlig noget andet i tankerne, men syntes alligevel at denne mulighed var tillokkende. Muligheden for at lave noget andet fyldte meget i hendes overvejelser, men også det at hun ville prøve at bruge sine kræfter til noget andet gav anledning til hendes ja tak til tilbuddet.

“Men den mulighed ville aldrig have været realiseret uden den støtte jeg har fra min mand og mine forældre. Jeg tog det store skridt, til trods for at jeg på det tidspunkt havde to små børn,” siger Rina.

De store udfordringer ved at være privat erhvervsdrivende.

Efter at Dorthea og hendes mand opstartede virksomheden, blev manden diagnosticeret med kræft. Selv om Dorthea skulle pleje sin mand og opfostre tre børn, drev hun den opstartede private virksomhed. Desværre overvandt kræften mandens liv og han døde i 2013.

“En af de største udfordringer ved at drive virksomheden var min mands kræftdiagnose og opdragelsen af vores tre børn. Inuit Quality’s spæde opstart blev påbegyndt midt under

Rina Reimer Madsen.

Dorthea Brinch Rødgaard.

kræftforløbet. Min mand nåede desværre ikke selve tilblivelsen og driftfasen i virksomheden,” fortæller Dorthea.

Det har været en stor udfordring for Rina, at starte i en mandsdomineret virksomhed, og hun har kæmpet med at vinde den mandsdominerede verdens tillid. Der blev blandt andet stillet spørgsmålstejn ved at hun ikke havde en uddannelse, der passede til virksomheden. Da der har været en stor udskiftning blandt medarbejderne, har dette ligeledes været en stor udfordring.

“Jeg har brug for rammer på arbejdspladsen, tilblivelse og implementering af politikker samt planer for virksomheden. Ferieplanlægningerne i virksomheden skulle også tilpasses, ligesom jeg har kæmpet med ophør af lønforskud og begrænsning af køb af varer mod kredit,” fortæller Rina.

Begge har ikke givet op

Dorthea har ikke givet op, til trods for at hun skulle bruge sine kræfter på at trøste og opdrage sine børn alene. Hun har brugt meget af sin tid på at hente kræfter fra naturens lune sider. Dette har været en af de afgørende faktorer for at hun står den dag idag.

“Jeg har altid tænkt på, at uanset hvor mørkt der er – vil der altid være lys forude. Mine børn har givet mig fornyet energi og jeg var meget ude i naturen,” siger Dorthea.

Rina har trods mange søvnløse nætter og tårer, opnået stabile medarbejdere, stærkt netværk og tillid. Alt sammen fordi

hun har nægtet at give op.

“Essensen i dette må være troen og støtten fra mine medarbejdere, mand og forældre, og det at jeg tror på mit arbejde, har også været medvirkende til at jeg ikke har givet op,” siger Rina.

Hvis du har et mål

Hvis du har intentioner om, at drive en virksomhed eller vil realisere en drøm, er det enormt vigtigt, at du ikke giver op på vejen. Disse kvinder har opnået de ting de ville, til trods for stor modgang i deres livsforløb. Det er lykkedes dem at komme i mål med det som de har drømt om. Begge har været med til skabe arbejdspladser og har haft indvirkning på samfundsøkonomien. De er et mindretal af de mange som vores land har brug for og som virkelig fortjener, at man tager hatten af for dem, når man møder dem.

“Du skal have modet til at indse hvilke svagheder du har. Viljen til at være ærlig overfor andre og ikke mindst overfor dig selv, du skal være klar over hvor du kan hente fornyet energi, og du skal have viljen til bruge dit netværk. Du skal vide, at det at stå bag roret kan have kolde øjeblikke og kan være konfliktfyldt. Det er vigtigt, at man ikke frygter konflikter,” afslutter Rina R. Madsen.

“Jeg har lyst til at vise overfor mine landsmænd, hvis man tror på målet, så vil man altid kunne nå det,” afslutter Dorthea B. Rødgaard. ■

Dorthea Brinch Rødgaard.

Women in Business

By Najaaraq Petersen

In the many established businesses in our country, there are always people who are entrepreneurial, determined, visionary, and have the will to work for their business. Even if they may not try to seek public attention on a daily basis, they have fought for the realization of their visions. They have established and developed businesses with an unwavering will, influencing the country's development.

Two of them are women with a rock-solid will: Dorthea Brinch Rødgaard is from Qaqortoq and is the co-owner of Inuit Quality Clothes of Greenland, owner of a shop in Qaqortoq, and owner of rental properties in both Qaqortoq and Narsaq. Rina Reimer Madsen is from Aasiaat and is the co-owner of Aasiaat Oil.

These two women have very different educational and personal backgrounds. But one thing they have in common is that they both chose to become private entrepreneurs - and in spite of both having a secure job with guaranteed earnings,

they chose the private business route without any kind of safety net.

They Chose the Private Sector

Like many other Greenlanders, Dorthea primarily grew up speaking the Greenlandic language, but that has not stood in the way of her dream of becoming a private entrepreneur.

"I have not taken any further education after high school graduation, so I am uneducated. Back in 1999, my husband and I chose the path as private entrepreneurs," says Dorthea.

Rina is a trained nurse and worked in the healthcare sector for 13 years. However, she always felt that she should do something else, and that thought was "heard" by a higher power because one day, she was contacted and asked if she would like to be a co-owner of a business. Actually, she had something else in mind but found the opportunity appealing. The chance to change course was very important, and

her wish to use her energy on something else led her to accept the offer.

“But that opportunity would never have been realized without the support I have from my husband and my parents. I took the big step despite having two small children at the time,” says Rina.

The Major Challenges of Being a Private Entrepreneur

After Dorthea and her husband started the business, her husband was diagnosed with cancer. Although Dorthea had to care for her husband and raise three children, she ran the business simultaneously. Unfortunately, cancer won the battle, and her husband passed away in 2013.

“One of the biggest challenges of running the business was my husband’s cancer diagnosis and raising our three children. Inuit Quality’s start-up began in the middle of the illness. Unfortunately, my husband didn’t make it through to the realization and operational phase of the company,” Dorthea says.

Starting in a male-dominated company has been a big challenge for Rina, and she has struggled to gain trust in a male-dominated world. Some people questioned that she didn’t have an education that suited the company. There has been a high turnover of employees, and this has also been a major challenge.

“I need a framework in the workplace and creating and implementing policies and plans for the company. The vacation schedules in the company also needed to be adjusted, and I’ve struggled with ending salary advances and limiting the purchase of goods on credit,” says Rina.

Neither Has Given Up

Despite having to spend much energy comforting and raising her children alone, Dorthea hasn’t given up. She has spent much of her time drawing strength from the warmth of nature. This has been one of the factors for her being where she is today.

“I have always believed that no matter how dark it is, there will always be light ahead. My children have given me renewed energy, and I spent a lot of time in nature,” says Dorthea.

Despite many sleepless nights and tears, Rina has achieved stable employees, a strong network, and trust. All because she refused to give up.

“The reason for this has been the belief and support from my employees, husband, and parents, and since I believe in my work, this has not made me give up,” says Rina.

If You Have a Goal

If you intend to run a business or want to realize a dream, it’s very important that you don’t give up along the way. These women have achieved what they set out to do despite great adversity. They have managed to achieve what they dreamed of. Both have created jobs and made an impact on the social economy. They are examples of the kind of people our country needs, and they truly deserve our respect when we meet them.

“You must have the courage to see your weaknesses – the willingness to be honest with others and, not least, with yourself. You should be aware of where you can get renewed energy, and you must be willing to use your network. You need to know that being at the helm can have cold moments,

and conflict is sometimes inevitable. It’s important not to fear conflict,” concludes Rina R. Madsen.

“I want to show my fellow countrymen that if you believe in the goal, you will always be able to achieve it,” concludes Dorthea B. Rødgaard. ■

Rina Reimer Madsen.

Influencer aqutugalugit nittarsaassinerit annertuseriarput: Kalaallit Nunaannut periarfissanik nutaanik tunisivoq

Allattoq Rasmus Barud Thomsen

Ukiuni makkunani nunat tamalaat akornanni influencer aqutugalugit nittarsaassinerit annertuseriarujussuarput, periuuserlu tamanna nutaaq ileqquusumik nittarsaassinermut niuerfit annertuumik tigooraaffigalugit. Ileqqoq taanna aamma Kalaallit Nunaanni siuariartorpoq – ilaatigut sumiiffimmi nioqqutissanik tuniniaaneruniarnermut ilaatigullu aamma nunatta avataaniit soqutiginnineq annertusarniarlugu.

Influencer aqutugalugit nittarsaassinerit sukkanerpaamik annertusiartortuullutillu nittarsaasseriaatsitigullu iluatsilluarnerpaajullutik. Matumanilu niuerneq ingerlarsortuarsinnarpoq. Nunarsuaq tamakkerlugu 2023-mi kaaviiartitsinermi Statista.com aalaavigalugu 21 mia. dollars pallillugit kaaviiartussani, suliffeqarfiit amerlatsikkiartortut nittarsaasseriaaseq uunga missingersuutitigut nikisiteriffigileruttorpaat.

Ileqqoq taanna nutaaq Kalaallit Nunatsinni aamma atuutileruttorpoq, naak innuttaqassutsikkut amerlagisassaannngikkuarluta influencer aqutugalugit nitaarsaassinerit inissaqartineqarluni. Britta Keldsen Nuuk Købmandshandel siulersuisuini siulittaasoq oqaluttuarpoq.

Look North aamma influencer Pilunnguaq, TikTok-mi anaaahood-mik atsersimasoq suleqatigalugit Kalaallit Nunaanni siullersaanut ilaallutik niuertarfik Kamik – Vin & Specialiteter Nuummi, nioqqutissanik tunisaqarnerulernissaa anguniarlugu influencer atorlugu suleqatigiilerput.

“Alloriarfik nutaaq pissusissamisuuinnarsimavoq, nutaanngortuartaqarpugummi. Influencerillu aqutugalugit tunisaqarfigerusutagut aqutit nutaat allat atorlugit tikissinnaangussavagut,” Britta Keldsen oqarpoq, nittarsaassinermut maannamut iluarsisimaarinnilluni.

Tunisaqarnerulerneq avataasigut niuertarfimmi avammut isigineqarnerata annertuseriarneranut nukittorsaaqataassasoq Britta Keldsen naatsorsuutigaa. Influencerinillu atuneq nunarsuup sinnerani ukiuni arlaqalersuni atugaalluarlualtoq, nassuiaavoq Kalaallit Nunaannut apuunnerata kingusinnera “soqutiginassuseqarsimanginnera” maannamut pequtaasimasoq.

“Taamaattoqassappat influencerinik atorneqarsinnaasunik piareersimasuuteqartariaqarpoq, akilersinnaaneraniillu naatsorsuuteqarlualtariaqarluni. Maannalu taamaappoq. Naak Danmarkimut sanilliullugu niuerfik mikinerugaluartoq missingersuusiortarneralu mikinerugaluartoq, annikinnerusunngorlugu atorsinnaalluarpoq,” oqarpoq tunngavilersoqqillunilu Kalaallit Nunaat takornariaqarnikkut nittarsaannissaanut aqut pissusissamisoortuussasoq.

Misigissutsinut tunngavoq

Kalaallit Nunaanni influencerini anginerpaq Qupanuk Olsen, Q’s Greenland-itut ilisimalluarneqarnerusoq, taamatoqqissaq

SoMe-quppernini 800.000-niit amerlanerusunik malinnaasulinni atuivoq. Taakkunani nunarsuup sinneraniit inuit Kalaallit Nunaanni ulluinnarni inuunera misigisaqartarneranillu malinnaapput.

Qupanuk Olsen influencer aqutugalugit nittarsaassineq nittarsaasseriaatsit ileqquusunut sanilliullugu isiginnaartumut misigissutsinik eqquisinnaaneq assigiingissutsini annerpaasoq isumaqarpoq.

“Influencerit pikkorissuuguit malinnaasutit misigisseqartilersinnaavatit, suna arlaat mamassusaanik, misigisaq imaluunniit misigisamat qanoq attortinnersutit. Misigissutsinik tunniussaqaqfigigakkit imminneq misigerusulersarpaat,” oqarpoq.

Videolarisartakkamini pinngortitami aalisariarnernut isinierfinnullu malinnaasuni peqatigisarpai. Tamannalu iluatsittarpoq. Ulluinnarni inunniit, ilaatigut Kalaallit Nunaanukalersunit imaluunniit angalassallutik eqqarsaatersuuteqartunit, videoliat takoreerneraniit allagarsisarpoq. Sumi najugaqassanerlutik aammalu nerissanerlutik aammalumi Nuummiilerunik guide-tut atorsinnaanerlugu aperisunik.

Taamaattumik siunissami Kalaallit Nunaanni takornariaqarnikut amerlanerusunik tikinneqartalissagutta influencer aqutugalugit nittarsaasseriaatsit aqutissaasoq ilimagilluinnarpaa. Naak anguniakkami annerpaatut inissisimanngikkaluartoq.

“Inluencerit ingerlaninni anguniagaq pingaerneruvoq nunarsuup sinnerani innuttaasut Kalaallit Nunaat ilisimanagerulissagaat. Nunarsuup sinnera takutikkusuppara kulturikut, pinngortitatsinnik, aalisarnikkut, piniarnikkut aammalu allanik pisuujusugut. Takornarissat soqutiginnilersimanagerat malitsigisaanik sunniutaaginnarpoq,” oqarpoq.

Periarfissat anertuut isigigai

Casper Drømme Danmarkimi ukiuni marlunni influencerit tamakkiisumik inuussuteqarsimavoq, nerisassat pillugit imas-

saqartitsisuulluni. Quppernermini 450.000 pallillugit malinnaasoqarpoq, niuernikkullu isumaqatigiissutiniit, soorlu Telia aamma Wolt suleqatigalugit, aningaasarsiuteqarluni.

Kalaallit Nunaat avataaniit isigineqaataanut annertusaanisamat influencer aqutugalugit nittarsaassineq periarfissatsialattut isigaa.

“Kalaallit Nunaata soqutiginassusaanut ilaapput misigisassat immikkuullarilluinnartut, tikinneqarsinnaaneri. Imarisassamik sananissamat tulluarluinnarput, nunarsuup sinneraniit soqutiginaateqarlunnarsinnaasut,” oqarpoq.

Nittarsaasseriaatsit eqqarsaatigalugit suliffeqarfiit amerlat-sikkiartortut influencer aqutugalugit nittarsaasseriaatsinut aningaasat amerlanerusut atornerqaleraluttuinnarneri paasi-sinnaalluinnarpaa.

“Nittartakkatigut inuit naapittarfiniqasseriarluni takuneqarsimanera, iserfigineqarsimanera ammalu niuertoqarsimanera malinnaaffigeqqissaarneqarsinnaavoq. Tv-reklame imaluunniit aviisitigut nittarsaassinerit assignagit nittarsaassisimaneq qanoq sunniuteqarsimatiginersoq kiseqqissaarneqarsinnaavoq,” oqarpoq.

Aammalumi eqimattaq apuussiffiginiagaq aaliangersimasoq apuussiffigineqarsinnaasarnera immikkuullarissuusoq isumaqarpoq. Influencer aqutugalugit nittarsaassinerit najoqqutaralugit suaassuseq, ukiut aammalu soqutigisat malillugit apuussiffigerusutat tikinneqarsinnaapput. Taamatuttaarlu inuusuttut tv-mik immaqaluunniit aviisinik soqutiginnikkunnaarnikut tiguarniassallugit sakkussatsialaalluni, tunngavilersorpoq.

“Iluaqutit aamma ilagivaat influencer atorniagaq malinnaasoreriikkaminiit nuannarineqalereersimasarmat. Nioqqutisanut oqaatigineqartut paasisarpaat, oqarasuaallu angallattakkami paarisaraqaraanni eqqarsaammiit qisuariarnissamat aqut naatsuararsuusinnaavoq, ilineqartumi link tuugassaappat iserfigineqarsinnaasoq,” naggasiivoq. ■

Casper Drømme.

Casper Drømme.

Influencer marketing boomer: Giver nye muligheder for Grønland

Af Rasmus Barud Thomsen

Internationalt vokser brugen af influencer marketing voldsomt i disse år, og den nye form for markedsføring tager store markedsandele fra de traditionelle annoncemarkeder. I Grønland vinder fænomenet også frem – både når det kommer til at sælge varer lokalt samt øge interessen fra udlandet.

Influencer marketing er blandt de hastigst voksende og mest effektive former for markedsføring netop nu. Og markedet buldrer derud af. Med en forventet global omsætning i 2023, der ifølge Statista.com lander på over 21 mia. dollars, vender stadig flere virksomheder deres reklamebudgetter mod den relativt nye måde at markedsføre sig på.

Den tendens ser man nu også internt i Grønland, hvor influencer marketing, på trods af den begrænsede befolkningstørrelse, også har sin ret. Det fortæller Britta Keldsen, der er bestyrelsesformand for Nuuk Købmandshandel.

I samarbejde med Look North og influenceren Pilunnguaq,

der på TikTok går under navnet anaanahood, står de bag et af de første influencersamarbejder i Grønland med det formål at øge salget i butikken Kamik – Vin & Specialiteter i Nuuk.

”Det er et naturligt skridt for os at tage, for vi skal hele tiden forny os. Og med hjælp fra influencere kan vi ramme vores målgruppe på en ny måde,” siger Britta Keldsen, der indtil videre er godt tilfreds med resultatet af kampagnen.

Udover at øge omsætning forventer Britta Keldsen nemlig også, at brugen af influencer marketing er med til at styrke forretningens brand. Og mens brugen af influencere har været udbredt andre steder i verden i efterhånden en del år, så forklarer hun den sene ankomst til Grønland med, at det ”ikke har været på paletten” før nu.

”Det kræver, at der er influencere at bruge, og at man har en formodning om, at det kan betale sig. Og det er der nu. Selv om markedet og budgetterne er mindre her end eksempelvis

i Danmark, så kan det sagtens fungere i en mindre skala,” siger hun og uddyber, at disciplinen også er oplagt i eksponeringen af Grønland som turistdestination.

Det handler om følelser

Det er netop, hvad Grønlands største influencer, Qupanuk Olsen, bedre kendt som Q's Greenland, bruger sine SoMe-kanaler og flere end 800.000 følgere til.

Her følger folk fra hele verden med i hendes liv og oplevelser i Grønland. Qupanuk Olsen mener, at den helt store forskel på influencer marketing og traditionel markedsføring er, at man via en influencer kan få mange flere følelser i spil hos modtagerne.

”Hvis du er en dygtig influencer kan folk mærke gennem dig, hvordan noget smager, opleves eller påvirker dig. De får lyst til selv at prøve det, fordi du sætter følelser i gang hos dem,” siger hun.

I sine videoer tager hun eksempelvis sine følgere med ud i naturen, på fisketur og i butikken. Og det virker. På daglig basis modtager hun beskeder fra folk, der enten er på vej til Grønland eller som overvejer et besøg efter at have set hendes videoer. De vil gerne vide, hvor de skal bo og spise, og om hun giver en guidet tur i Nuuk.

Derfor tror hun på, at brugen af influencer marketing er vejen frem, når der i fremtiden skal trækkes flere turister til Grønland. Også selv om det ikke er hendes eget primære mål.

”Mit formål med at være influencer er, at verdens befolkning skal lære om Grønland. Jeg vil vise verden, at vi er rige på kultur, natur, fiskeri, jagt og meget andet. At turisterne bliver interesserede er bare en biefekt,” siger hun.

Ser store muligheder

I Danmark har Casper Drømme været influencer på fuld tid i godt to år, hvor han primært laver indhold, der handler om mad. Han har omkring 450.000 følgere på sine platforme, og tjener blandt andet penge på kommercielle samarbejder med virksomheder såsom Telia og Wolt.

I forhold til at brande Grønland ser han store muligheder ved brugen af netop influencer marketing.

”Det interessante ved Grønland er alle de unikke oplevelser, man kan få. Både i forhold til mad, natur og oplevelser. Det er helt oplagt til at lave spændende indhold, der vil få stor interesse ude i verden,” siger han.

Når det kommer til effekten af markedsføringskampagner, ser han god mening i, at flere og flere virksomheder bruger deres penge på influencere.

”Med indhold via de sociale medier kan du meget nøjagtigt måle antal visninger, klik og konverteringer. Modsat en tv-reklame eller avisannonce kan man som annoncør altså måle effekten af en kampagne meget præcist,” siger han.

Også muligheden for at ramme en helt specifik målgruppe, er en unik fordel, mener han. Via influencer marketing kan man nå ud til ønskede segmenter fordelt på eksempelvis køn, alder og interesser. Og så virker det særligt godt til at ramme de unge, der ikke længere ser tv eller læser aviser, uddyber han.

”Fordelen er også, at den influent, man bruger, allerede er blåstemplet af personens følgere. Målgruppen tager deres ord for gode varer, og med telefonen i hånden er der meget kort vej fra tanke til handling, hvis der er et link i opslaget, man kan klikke på,” slutter han. ■

Qupanuk Olsen.

Qupanuk Olsen.

Influencer Marketing Is Booming: New Opportunities for Greenland

Af Rasmus Barud Thomsen

Internationally, influencer marketing has grown rapidly in recent years, with the new form of marketing taking large market shares from traditional advertising markets. In Greenland, the phenomenon is also gaining ground - both in selling goods locally and increasing interest abroad.

Influencer marketing is one of the fastest-growing and most effective forms of marketing right now. And the market is booming. With global revenue expected to reach over \$21 billion by 2023, according to Statista.com, more and more companies are turning their advertising budgets towards this relatively new way of marketing.

This trend is now also seen in Greenland, where influencer marketing has its place despite the limited population size. This is according to Britta Keldsen, Chairman of the Board of Nuuk Købmandshandel, a local shop.

In collaboration with Look North and the influencer Pilunguaq, who goes by the moniker *anaanahood* [motherhood] on TikTok, they are behind one of the first influencer collaborations in Greenland to increase sales in the store Kamik – Wine & Specialties in Nuuk.

"It's a natural step for us to take because we need to renew ourselves constantly. And with the help of influencers, we can reach our target group in a new way," says Britta Keldsen, who is pleased with the campaign's results so far.

In addition to increasing revenue, Britta Keldsen expects influencer marketing to strengthen the company's brand. While influencers have been widely used elsewhere worldwide for several years, she explains the late arrival in Greenland by saying that it "hasn't been on the palette" until now.

"It requires that there are influencers to use and that you

have an assumption that it can pay off. And now there is. Even though the market and budgets are smaller here than in Denmark, for example, it can easily work on a smaller scale," she says, adding that the discipline is also obvious in the exposure of Greenland as a tourist destination.

It's All About Emotions

This is exactly how Greenland's biggest influencer, Qupanuk Olsen, better known as Q's Greenland, uses her SoMe channels and more than 800,000 followers. Here, people from all over the world follow her life and experiences in Greenland.

Qupanuk Olsen believes that the big difference between influencer marketing and traditional marketing is that an influencer can bring many more emotions into play with the recipients.

"If you are a skilled influencer, people can feel how something tastes, feels, or affects you through you. They want to try it themselves because you trigger emotions in them," she says.

In her videos, she takes her followers into nature, fishing, and to the store. And it works. Daily, she receives messages from people either on their way to Greenland or considering a visit after watching her videos. They want to know where to stay and eat and whether she gives a guided tour of Nuuk.

Therefore, she believes influencer marketing is how to attract more tourists to Greenland, even if it is not her primary goal.

"My purpose of being an influencer is for the world's people to learn about Greenland. I want to show the world we are rich in culture, nature, fishing, hunting, and much more. The fact that tourists become interested is just a side effect," she says.

Sees Great Opportunities

In Denmark, Casper Drømme has been a full-time influencer for just over two years, primarily creating content about food. He has around 450,000 followers on his platforms and earns money from commercial partnerships with companies such as Telia and Wolt.

Regarding the branding of Greenland, he sees great opportunities in using influencer marketing.

"The interesting thing about Greenland is all the unique experiences you can have. Both in terms of food, nature, and experiences. It's the perfect place to create exciting content that will attract a lot of interest worldwide," he says.

When it comes to the impact of marketing campaigns, he sees good sense in the fact that more and more companies are spending their money on influencers.

"With social media content, you can very accurately measure views, clicks, and conversions. Unlike a TV commercial or newspaper ad, as an advertiser, you can measure the effect of a campaign very precisely," he says.

The ability to target a very specific audience is also a unique advantage, he says. Through influencer marketing, you can reach desired segments based on gender, age, and interests, for example. And it works particularly well to reach young people who no longer watch TV or read newspapers, he explains.

"Another advantage is that the influencer's followers have already endorsed the person you use. The target group takes their word for it, and with your phone in your hand, it's a very short way from thought to action if there's a link in the post that you can click on," he concludes. ■

Casper Drømme.

”Takornariartaassuit aningaasarsiutigingikkigut nalunngilarput”

Umiarsuit takornariartaatinut ilaasut akileraarutaat pillugu inatsi Inatsisartuni suliarineqarneraniit oqaatsit qulaaniittut tigusaapput. Kisiannili ilumut taamaannerluni?

Allattoq Stine Selmer Andersen, Sustine Consult

Umiarsuit takornariartaatit 2023 takornariaqarnerpaaffiata naalernerani eqqartorneqangaatsiarput, ilaatigut nunatta kangiata avannaatungaani ikkarlissimaneq aammalu sinerat-sinni tulattut ataatsimut isigalugit amerleriangaatsiarnerisa kingunerisaanik. Umiarsuit iliuusaat orserneri, aningaasatigut isaatissutaasinnaaneri, mingutsitsineri aammalu peqqinnis-saqarfitsinnut kipiluttunarsiortitsinnaanerinut tunngatillugu oqallittoqangaatsiarluni. Nittartakkatigut inuit naapittarfii ingerlarsorfiungaatsiarput, tusagassiorfiillu apeqqusiingit-sumik ingerlatitseqqiisarsimallutik. Uinarsuit takornariartaatit pineqartillugit piujuaannartitsinissamik aallaaveqartumik ineriartornermut misissuisartutut siunnersuisartutullu, oqaatigisariaqarpara, pissutsit piviusumik tunngaveqanngitsut ataatsimoorussaavallaartumillu taakkartuineq aasaanerani ingerlanneqarpallaarsimavoq – pingaartumik takornariartaatinut ilaasut inuiaqatigiinnut aningaasanik atuingippallaarnerat oqallissutaasimaqaaq.

Siullertut aallarniutigeriartigu umiarsuit takornariartaatinik ingerlatsineq niuerfik tamanit pitsaanerpaatut taaneqarsinnaanngimmat. Eqqartugassat ilaatigut ajornartorsiuteqarpoq. CO₂-mik mingutsitsineq aammalu piffinni takornariaqarपालालersarneq unammillernarsinnaasunut assersuutissaapput, pimoorullugit oqallisisariaqakkat. Iluoornerpali Kalaallit Nunaat umiarsuit takornariartaatit aningaasarsiutigingikkai?

Misissuinerit suut takutippaat?

Visit Greenland maj 2023-mi Kalaallit Nunaanni umarsuurtigut takornariartitsinermik suliaqartut innersuussutaat saqqummiuppai (ataani atsiortumiit suliarineqartumik), umarsuit takornariartaatit toqqaannartumik sullissisut akornanni 43-nik apersuisimanerniit akissuteqaatit aallaavigineqartumik. Misissuisimaneq allaffissornermut sinaakkusiinissamullu pitsaautissanik, ajoqutaasinnaasunik aammalu innersuussutini imaqarpoq. Akissuteqarsimasuni amerlanerussuteqarlartuniit takornariartaatilerinerniit aningaasanik isaatitsilluar-simaneq pitsaaqutini annerpaatut akissutigineqarsimavoq. Umiarsuit takornariartaatit inuussutissarsiutiminni iluaqutaasutut oqaasertalersimavaat – aamma suliffeqarfiit mikinerit eqqarsaatigalugit, soorlu sanaluttartut aqquatinullu ilitsersuisut. Niuerfik peqataaffigissallugu ajornanngitsuvoq, takornarissallu nioqquutissanik neqeroorfigissallugit ilisimasamil-luunniit tunniussivigissallugit naapinnissai aningaasaliinernik annertuunik pisariaqartanngilaq.

Sermersooq Business kommuunerisaminut 2023-mi umarsuit takornariartaatit aningaasatigut pingaarutaanik misissuisimaneraniit tamanna ilalernerqarpoq – ataani atsiortumit suliarineqartoq. Matumani Paamiuniit, Tasiilamiit aammalu Nuummiit suliffeqarfiit 23-it oktober 2023 killiffigalugu katillugu 233. mio. kr. Umiarsuarnik takornariartitsartunut isertitassatut akiligassiissutigereersimallugu oqaluttuaat.

Qaavsigut umiarsualivimmiinnermut akileraarutit Namminersorlutik Oqartussat ilanngunneqassapput taamatuttaarlu ilaasunut akileraarut ilanngukkumaartussaalluni. Taakkartorneqartut avataasigut pisiniarfiit neriniartarfillu 5,6 mio. kr. pallillugit takornariartaatinut ilaasunut akigisaqarsimallutik oqaluttuaraat – agguaqatigiissillugu pisiniarfik ataaseq 1 mio. kr. akigisaqarsimasutut naatsorsorneqarsinnaalluni.

Aningaasat eqqaaneqartut suliffeqarfinnut ataasiakkaanut qanoq agguataarsimaneri ilisimangilagut. Pisiniarfiit ilaasa aningaasat taama annertutigisut ilisarisinnaasimanaviangi-laak, kisiannili tassa isumaqanngilaq takornariartaatinut ilaasut pisiniarfinnut neriniartarfinnullu aningaasanut atuisanngitsutut taakkartorneqarsinnaanngilaq. Immikkut ersarissarniarneqarpoq umiarsuarni takornariartaatini sulisut – eqqaaneqarpiartanngitsut – pisiniarfinni, café-ni aammalu kiffartuussilluni suliffeqarfinni, soorlu nujalerisuni, pisiniarluar-tartuusimasut.

Naatsumik oqaatigalugu aningaasarsiortoqarsinnaavoq, akissuteqaateqarsimasullu ersarissarpaat, piffinniittuusugut suliffeqarfuteqartugullu aningaasarsiorfissanik periarfissaqar-toq. Tikittussat piareersarfiginissaat pitsanngorsaaviginnaa-varput aammalu illoqarfitsinni angallannerlugit taamaasil-lutillu pisiniarfinnut aqutissiunnerlugit. Taassumap qaavasigut isumaqarluartuuvoq pisiniarfittut oqaatsitigut naaperiarluarsinnaanissaat – nioqqtussat, akit aammalu tunu-liaqut paasilluarunikkit neqeroorutigineqartut naleqassusaat paasilluarnerussavaat. Pingaartumik pisiniarfinni akisuunit nioqqtussaateqarfiusuni.

Misissuinerullu takutippaa umiarsuarni takornariartaati-niit aningaasanik isertitsisimaneq suliffeqarfut katillugu isertitaanit agguaqatigiissillugu pingajorarterutaa pallillugu isertitarineqarsimasooq. Imaappormi suliffeqarfut aningaasar-siornerminni tunngaviit pingaernerattut inissisimasooq – soorlu innuttaasunut ataasiakkaanut aamma pingaaruteqalersimasut. Misissuinerummi aamma takutippaa, umiarsuit takornariar-taatit pineqartilugit, piffissaq tamakkerlugu atorfeqartinne-qartut 29-iusut, piffissap affaannaa atorfeqartinneqartut 27-it taamatuttaarlu piffissami takornariaqarnerpaaffiani sulisori-neqartartut 155-iusut. Visit Greenland misissuisimaneraniit oqaatigineqarpoq sulisussaaleqineq ajornartorsitutigineqa-ngaatsiarloq, guide-llu nunaqavissut pisariaqartitsineq naapertorlugu amigaatigineqangaatsiartut.

Misissuisimanermiillu tassani aamma piffinni avinngarusima-sumiittutut ingerlataqartuniit eqqaaneqarpoq – uani nunatta kangianeersut avannaaneersullu eqqartorneqarput – umiar-suit takornariartaatit tikilluaqqulluarneqartuusut, piffimminni kisiartaallutik takornariartuummata. Umarsuit taakku sineriat-sinni illoqarfiit nunaqarfillu aningaasatigut iluanaaruteqar-titsipput, piffiit niuernikkut killilimmik periarfissaqartuusut, nunattalu avataaneersunik aningaasarsiorfissamik pisariaqar-titsisut, soorlu takornariaqarnermiit.

Umiarsuartigut takornariartaateqarneq assigiinngitsuvoq

Maanna imaassinnaasooq umiarsuit tamaqqinnaamik niuerner-mut pitsaasusut. Aap, umiarsuit tamarmik Namminersorlutik Oqartussanut umiarsualivinniinnermi akileraarutitigut aam-malu umiarsuup pilersorneqarneranut kiffartuussinitsigullu akiliisarput, aningaasaqarnikkut nammatassiisunik. Kisian-

nili umiarsuit ingerlatseqatigiiffiit akikitsuninngaanneersut 3500-nik tamakkiisumik akiliillutik ilaasuunersut imaluunniit misigisassarsiorlutik angalasut 250-it tamarmik 100.000 kr.-nik akiliisimasuneersuunersut assigiinngissuteqarpoq. Pisisinnaas-suseq, piserussuseq, iliuutsit aammalu Kalaallit Nunaannut soqutiginninneq umiarsuarmiit umiarsuarmut assigiinngitso-rujussuusinnaavoq, soorlu niuerfiit allani takusartakkatsin-ni, pisisartut iliuusaat assigiinngitsorujussuusinnaasarput. Taamaattumik umiarsuit takornariartaatit ataatsimoorussatut isigalugit aningaasatigut pitsaasutut ajortutulluunniit taakkar-torneqarsinnaanngillat.

Pissutsit assigiinngitsut tikittut pisiniarfinni neriniartarfinnilu misigisassarsiornermut aningaasat atugaanut annertuumik sunniuteqartuusinnaapput. Misissuisimanerini marluusuni pisiniarfiit immikkuullarissuni aammalu nunaqarfinni, piffimmi pisiniarfiusumi, tikittut aningaasanik atuisartuusut. Umiarsuit anginerusuniit tikittut, soorlu tujuuluaqqat, magnet aammalu postkortinik akikinnerusunik pisinikinnerusartutut misigisa-qarfigineqarput. Umiarsuit mikinerusuniit akissaqarnerullutik tikittut pisiniarfiit immikkuullarissunit Kalaallit Nunaannut eqqaassutissanik akisunerusunik pisisartuusut. Pisiniarfiit ilaasa aamma oqaluttuaraat umiarsuit takornariartaatiniit tikittut akigisaqarfigissallugit ajornartuusut, ilaallu oqarlutik ajornanngittuusooq. Assiliaq tamakkiisooq assigiinngitsuvoq, kisiannili pisiniarfittut pisisartut sorliit niuerfiginiarnerlugit eqqarsaatigilluarnissaa ersarissisimasinnaavoq.

Naatsumik oqaatigalugu

Sermersooq Business-miit misissuisimanermiit 233 mio. kr. eqqaaneqartut kommuunimi ataatsimiit suliffeqarfiit 23-nit aallaavigineqarput, taamaattumik kisitsi aallaavigineqartoq minnerpaaffissaminiittoq naatsorsuutigineqarsinnaalluni, suliffeqarfillu aningaasaqarnerannut tunngaviit pingaarute-qartutut inissisimalersimasut. Umiarsuit takornariartaatit tikit-tarunnaarnissaannut pilliuteqarfigissanerlutigit imaluunniit suli annerusumik aningaasarsiorfigeqqissanerlutigit atuartus-samut isummersorfigitikkusunneruara, kisiannili pissarsiffigisi-manngitsutut taaneqarsinnaanngillat. ■

”Vi ved, vi ikke tjener penge på krydstogt”

Ovenstående ord stammer fra Inatsisartuts behandling af lov om passagerafgifter på krydstogter. Men kan det nu også passe?

Af Stine Selmer Andersen, Sustine Consult

Krydstogtindustrien har fået massiv opmærksomhed på bagkant af 2023-sæsonen, både i kølvandet på en grundstødning i Nordøstgrønland og fordi antallet af anløb generelt steg massivt. Det har medført en ophedet debat om skibenes gøren og laden, den økonomiske indvirkning, forurening og pres på sundhedsvæsenet. Sociale medier har været rødglødende, mens medierne har gengivet historierne relativt ukritisk. Som analytiker og rådgiver om bæredygtig udvikling af krydstogtområdet, må jeg konstatere, at myter og generaliserende misinformation har levet fedt denne sommer – specielt udsagn om, at krydstogtgæster ikke bruger penge i lokalsamfundet er blomstret.

Lad os starte med at slå fast, at krydstogt ikke er en perfekt industri. Den er problematisk på visse områder. CO2-udledningen og lokal overturisme er eksempelvis udfordringer, som bør tages meget seriøst. Men kan det virkelig passe, at Grønland ikke tjener penge på krydstogt?

Hvad viser analyserne?

I maj 2023 udgav Visit Greenland en kortlægning af den grønlandske krydstogtindustri (udført af undertegnede), som er baseret på 43 interviews med respondenter, som har direkte berøring med krydstogt. Rapporten kommer blandet andet ind på fordele, ulemper og anbefalinger til administration og rammebetingelser. Her svarer langt størstedelen af respondenterne, at det mest positive ved krydstogt er økonomien. Flere beskriver krydstogt som en god forretning - også for mindre

erhvervsdrivende som husflidskunstnere og guider. Det er en nem industri at deltage i, og der er ikke behov for større investering end at stille sig op på kajen med sine varer eller lokalviden.

Det bliver bakket op af Sermersooq Business' analyse af krydstogtsindustriens økonomiske betydning for kommunen i 2023 - udført af undertegnede. Her fortæller 23 virksomheder fra Paamiut, Tasiilaq og Nuuk, at de pr. oktober 2023 tilsammen har faktureret 233. mio. kr. direkte til krydstogtrederier. Oveni kommer Selvstyrets indtægter fra havneafgift og snart også en passagerafgift. Dertil fortæller de deltagende butikker og spisesteder, at de har solgt for 5,6 mio. kr. til krydstogtgæster - det svarer til lige godt 1 mio. kr. i salg pr. butik i gennemsnit.

Vi ved ikke, hvordan de penge er fordelt på de enkelte virksomheder. Der er sikkert butikker, som ikke kan genkende salg i den størrelsesorden, men det betyder ikke, at krydstogtgæster generelt ikke lægger penge i vores butikker eller spisesteder. Specielt fremhæves det, at skibenes besætning - som der sjældent tales om - ofte er gode kunder i butikker, caféer og servicevirksomheder, som frisører og lignende.

Så der kan tjenes penge, og respondenterne pointerer også, at vi som destinationer og forretningsdrivende kan tjene flere penge. Vi kan blive bedre til at planlægge gæsternes ophold og transportere dem rundt i byen, så de får rig mulighed for at besøge butikkerne. Dertil gør det en stor forskel, om man som butik imødekommer gæsternes sproglige barrierer - hvis de forstår produkterne, deres priser og baggrund, forstår de også

værdien af produktet. Det gælder specielt i specialbutikker med et højere prisniveau.

Derudover viser analysen, at indtjening fra krydstogt gennemsnitligt udgør næsten en tredjedel af virksomhedernes samlede omsætning. Ergo er den faktisk et stærkt finansielt ben i virksomhederne - ligesom den også er vigtig for mange individer. Analysen viser nemlig også, at der er ansat hele 29 personer på fuldtid, 27 personer på deltid og 155 sæsonarbejdere, som er beskæftiget med krydstogt. I Visit Greenland's rapport nævnes det også, at der er stor mangel på arbejdskraft, og at der ikke findes nok grønlandske guider til at dække efterspørgslen.

I samme rapport nævner aktører fra meget afsidesliggende områder – herunder Øst- og Nordgrønland – at skibene er meget velkomne, for det er stort set de eneste turister, som besøger deres område. Altså er skibene en direkte pengeindsprøjtning til byer og bygder på kysten, som i forvejen har et begrænset lokalmarked og har brug for den eksportindtægt, som turismen er.

Der er forskel på krydstogt

Nu lyder det måske som om, at alt er godt og at alle skibe er gode for forretningen. Og ja, alle skibe betaler som minimum havneafgift til Selvstyret og for forsynings- og driftservicering af selve skibet, som tæller tungt i regnskabet. Men der er stor forskel på, om skibet er et lavprisselskab med 3.500 all-inclusive gæster eller om det er et ekspeditionsskib med 250 passa-

gerer, som hver har betalt 100.000 kr. for et 10-dages cruise. Købekraften, købevilligheden, adfærden og den oprigtige interesse for Grønland er forskellig fra skib til skib, så ligesom i andre brancher, er der forskel på kunderne. Man kan altså ikke sige, at krydstogt enten kun er økonomisk godt eller skidt.

Der er andre faktorer, som i høj grad påvirker om gæsterne bruger penge på oplevelser, i butikker og på spisesteder. I begge undersøgelser nævnes det, at gæsterne både bruger penge i specialbutikker og i bygder også den lokale dagligvarebutik. Gæsterne fra de større skibe opleves generelt som nogle, der køber flere mindre og billige souvenirs som t-shirts, magneter og postkort. De mere velhavende gæster fra mindre skibe køber oftere dyrere specialprodukter med oprindelse i Grønland. Nogle butikker fortæller også, at de oplever, at det er svært at sælge til krydstogtgæster generelt, mens nogle mener det er nemt. Billedet er bestemt ikke entydigt, men det tyder på, at man som butik skal målrette sig efter, hvilket segment man ønsker som kunder.

Kort sagt

De 233 mio. kr. fra Sermersooq Business' analyse repræsenterer kun 23 virksomheder i én kommune, så vi må formode at tallet også kun repræsenterer et minimumsbeløb, som ender med at være vigtigt for virksomhedernes økonomiske fundament. Om det er krydstogtet værd eller om vi skal tjene endnu mere vil jeg lade være op til læseren, men det er bestemt ikke ingenting. ■

”We Know We Don’t Make Money on Cruises”

Those words come from Inatsisartut’s (Parliament’s) legislative processing of the law on passenger taxes on cruises. But can it really be true?

By Stine Selmer Andersen, Sustine Consult

The cruise industry has received massive attention in the wake of the 2023 season, both in the wake of a grounding in North-east Greenland and because the number of calls, in general, increased massively. This has led to a heated debate about the actions of the ships, the economic impact, pollution, and pressure on healthcare. Social media has been red-hot, while the media has reported the stories relatively uncritically. As an analyst and advisor on sustainable development of the cruise industry, I have to say that myths and generalized misinformation have been thriving this summer - especially statements that cruise guests don’t spend money in the local community have flourished.

Let’s start by stating that cruising is not a perfect industry. It is problematic in certain areas. For example, CO2 emissions and local over-tourism are challenges that should be taken very seriously. But is it true that Greenland doesn’t make money from cruises?

What Do the Analyses Show?

In May 2023, Visit Greenland published a mapping of the Greenlandic cruise industry (conducted by the undersigned), based on 43 interviews with respondents directly involved in the cruise industry. Among other things, the report addresses advantages, disadvantages, and recommendations for administration and framework conditions. The vast majority of

respondents say that the economy is the most positive aspect of the cruise industry. Several describe the cruise calls as a good business, also for smaller businesses such as craftspeople and guides. It’s an easy industry to get involved in, and there’s no need for any major investment other than standing on the dock with your goods or local knowledge.

This is backed up by Sermersooq Business’s analysis of the economic importance of the cruise industry for the municipality in 2023 - also conducted by the undersigned. Here, 23 companies from Paamiut, Tasiilaq, and Nuuk report that as of October 2023, they have invoiced a total of DKK 233 million (EUR 32.2 m) directly to cruise lines. On top of this comes the Government of Greenland’s income from port fees and soon also a passenger tax. In addition, the participating shops and restaurants report that they have sold for DKK 5.6 million (EUR 750,800) to cruise guests, corresponding to just over DKK 1 million (EUR 134,000) in sales per shop on average.

We don’t know how this money is distributed among the individual businesses. There are probably stores that don’t recognize sales of that magnitude, but that doesn’t mean that cruise guests generally don’t spend money in our stores or restaurants. In particular, it is emphasized that the ships’ crew – who we rarely speak about - are often good customers in shops, cafés, and service businesses, such as hairdressers.

So there is money to be made, and respondents also point

MADS PIHL, VISIT GREENLAND

out that we, as destinations and businesses, can make more money. We can get better at planning guests' stays and transporting them around town, so they have plenty of opportunities to visit the shops. In addition, it makes a big difference if you, as a store, accommodate the language barriers of your customers. If they understand the products, prices, and background, they also understand the value of the product. This is especially true in specialty stores with higher prices.

In addition, the analysis shows that, on average, cruise revenue accounts for almost a third of a company's total revenue. Ergo, it is a strong financial pillar for companies - just as it is important for many individuals. The analysis also shows that 29 full-time, 27 part-time, and 155 seasonal workers are employed in the cruise industry. In Visit Greenland's report, it is also mentioned that there is a major labor shortage and an insufficient number of Greenlandic guides to meet the demand.

In the same report, stakeholders from very remote areas - including East and North Greenland - mention that the ships are very welcome, as they are more or less the only tourists visiting their area. In other words, the ships are a direct cash injection for towns and villages on the coast, which already have a limited local market and need the export revenue that tourism brings.

There Is a Difference Between Cruises

It may sound like all is well and all ships are good for business. And yes, all ships pay at least port fees to the government and for the supply and operational servicing of the ship itself, which counts heavily in the accounts. But there is a big

difference between a low-cost carrier with 3,500 all-inclusive guests and an expedition ship with 250 passengers who have each paid DKK 100,000 (EUR 13,400) for a 10-day cruise. The purchasing power, willingness to buy, behavior, and genuine interest in Greenland differ from ship to ship, so just like in other industries, there are customer differences. So you can't say that cruising is only good or bad financially.

Other factors greatly influence whether guests spend money on experiences, shops, and restaurants. Both surveys mention that guests spend money in specialty shops and, in settlements, also at the local grocery store. Guests from larger ships are generally perceived as buying smaller and more inexpensive souvenirs such as T-shirts, magnets, and post-cards. The more affluent guests from smaller ships often buy more expensive specialty products originating from Greenland. Some shops also report that they find it difficult to sell to cruise guests in general, while some find it easy. The picture is certainly not clear-cut, but it suggests that, as a shop, you need to target which segment you want as customers.

In a Nutshell

The DKK 233 million from Sermersooq Business' analysis represents only 23 companies in one municipality, so we can assume that this figure represents a minimum amount that is, in fact, important for the companies' financial foundation. Whether it's worth accommodating cruises or whether we need to earn even more, I'll let the reader decide, but it's certainly not nothing. ■

Issittumi piginnaasanik annertusaanissami inuussutissarsiortut pitsaasunik periarfissaqartut

Allattoq Poul Krarup

2022-mi Naalackersuisut danskillu naalackersuisui Issittumi piginnaasanik annertusaanissaq akueraat, issittumi sakkutoqarnikkut isakkutuujunngitsunillu ingerlatsinissanut 1,5 mia. kr. nalinganut aningaasaliissuteqarlutik. Taassumap avataasigut 300 mio. kr. Naatsorsuutaanngitsunut ingerlatsinernut aningaasartuutissanut aamma immikkoortitsisoqarluni. Tamanna Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiornermut sunniuteqassaaq, pitsaasumik pingaaruteqartussaalluni, Sulisitsisut, Dansk Industri, Inuussutissarsiornermut Naalackersuisoq aammalu folketingimi ilaasortaq.

Inuiaqatigiinnut, suliffeqarfinnut aammalu sulisunut iluaqutaasooq

“Kalaallit Nunaanni suliffeqarfiit nukittuumik inissisimassaput, nunatsinni suliassanik naammassinnissinnaareeramik issittumilu pissutsinik ilisimaarinnittuullutik. Taamaattumik naatsorsuutigilluinnarpara suliassanik tigusilluarsinnaassasut, akisussaanertut imaluunniit kiffartuussinermikkut suleqatigiinnissamulluunniit isumaqatigiissuteqarnikkut,” Naaja H. Nathanielsen, Inuussutissarsiornermut Naalackersuisoq (IA) oqarpoq, ilutigisaanik dual-use’nik atortorissaasersuinissamut aammalu attaveqaasersuutitut sanaartortoqarnissaanik tigussaasunik

aningaasaliisoqarnissaanik naatsorsuuteqarluni, innuttaasuniit inuussutissarsiuteqartuniillu atorneqarsinnaasunik.

“Taamaattorli tigussaasunik tunngavissaqalernissatsinnut ilisimasassaq tamakkerlugu sulii pinngilarput aammalu ilusilersuinerit sulii ingerlangaatsiassallutik. Kisiannili pilersaarutit angisuut aammalu isumaqatigiissutit taamaattarput. Tamarmik aallartiffeqartarput, qularinngilaralu ukiut qulit qaangiuppata suliffeqarfiit suliassanik kivitsisinnaasimallutik isumaqatigiissutinik qulakkeerinnissimanermikkut ineriartorumaartut,” nangippoq.

“Isumaqatigiissummuttaaq suliffissanut amerlanerusunut aqutissiuussisoqarnera takusinnaavara, soorlu nunatta avataaniit suliffeqarfiit nunatsinni ingerlatsilersuniit imaluunniit suliffeqarfiit maani pioreersunut suliassanik tunniussisoqarneratigut suliassatigut annertusaasoqarnissaa. Soorunalimi aamma nunaqavissunit sulisoqarnissaq pisinnaasaq malillugu annertunerpaamiitsinneqarnissaa naatsorsuutigaa. Nunatsinneersunik suliffeqarfinnik aammalu nunaqavissunik sulisoqarnikkut sulisorisaq suliffeqarfillu kisimik iluaqusersorneqarnej ajorput. Kisiannili aamma nunatsinni ilisimasaqarnerulernissaq “know how” annertusaaqataaffigineqalersarpoq,” Naaja H. Nathanielsen naqissusiivoq.

Inuussutissarsiutillit inissisimaffissaat

Sulisitsisuni Christian Keldsen aamma nunatsinneersut suliffeqarfiit isumaqatigiissut piviusunngornissaanut periarfissagis-

saarlutik inissisimasut takusinnaavai, akisussaasutut imaluunniit kiffartuussisutut inissisimagunik.

“Suliassamut pingaarnermut tunniussaqaqarnissamut kiffartuussinerit eqqarsaatigalugit ilaatigut ullumikkut piginnaasaq tunniussinnaasarlu naammattoq piginngilarput, kisiannili suliffeqarfiutigut akisussaasumut kiffartuussisinnanissamut periarfissaqarlutik. Ilutigisaanik kiffartuussinissanut arlalinnut akisussaasuunissamut aamma periarfissagissaartoqarpoq, maani Kalaallit Nunaanni piginnaasaq aammalu immikkuullarissumik ilisimasamik pigisaqartunik,” Christian Keldsen oqarpoq, Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoq assigalugu dual-use’nik aaqqiissutaasinnaasunik amerlanerusut takorusukkualarpai, sakkutooqarnikkut sanaartorerit suliassallu inuiaqatigiinnut iluaqutaalersinnaasunngorlugit.

Periarfissat eqqarsaatigalugit suliffeqarfiit ilaasortaatitisi qanoq ilisimatittarpisigit?

“Illersornissaqarfittut ministeriaqarfit qanimut oqaloqatigaarput ataavartumillu naapeqatigisarlugit. Ilaatigut immitsinik ilisimasanik katersiniarluta ilaatigullu aamma suliffeqarfiit nunatsinneersut annerpaamik akuutinneqarnissaat qulakkeerniarlugu. Soqutigisaqatigiit naapinnerinut ilaasarpugut, attuumassuteqarfigisinnaasanut suliffeqarfiit nunatsinneersut sinnerlugit peqataalluta, tamannalu attaveqatigiittarfiit pigisagut aqutigalugit ilaasortat attavigisarlugit. Taassumap avataasigut tusagassiorfiit qanimut suleqatigaagut, periarfissa-

PRIVATE - EMIL NØRGAARD STACH

Inuussutissarsiornermut Naalakkersuisoq Naaja H. Nathanielsen dual-use’nik atortorissaarusuinerit aammalu attaveqaasersuinerit sanaartorerit tigussaasut naatsorsuutigai, innutaasuniit inuussutissarsiornemiillu atorneqarsinnaasunngorlugit.

Naalakkersuisoq for blandt andet erhverv, Naaja H. Nathanielsen forventer konkrete investeringer i anlæggelse af dual-use installationer og infrastruktur, der vil kunne bruges af både befolkning og erhvervsliv. Foto: Privat - Emil Nørgaard Stach

Naalakkersuisoq (Minister) for Business and Industry, Naaja H. Nathanielsen, expects concrete investments in the construction of dual-use installations and infrastructure that can be used by both the population and the business community.

Folketingimi ilaasortaq Aaja Chemnitz (IA): "Illersornissaqarfiup suliaassanik suliaqkissuteqarnerani suliffeqarfiit nunatsinneersut nukittunerunissaq pillugu ataatsimoortariaqarsinnaapput, soorlu Pituffik Space Base sullissinissamut isumaqatigiissuteqarneranut atatillugu takugipput."

Folketingsmedlem Aaja Chemnitz (IA): "I forbindelse med Forsvarets udbud af opgaver, kan de små grønlandske virksomheder være nødt til at gå sammen for at stå stærkere, som man eksempelvis så det i forbindelse med servicekontrakten på Pituffik Space Base."

Member of Danish Parliament Aaja Chemnitz (for the party IA): "In connection with the Defence's tenders for tasks, the small Greenlandic companies may have to join forces to stand stronger, as seen, for example, in connection with the service contract at Pituffik Space Base."

nut ingerlariaqqiffigisariaqakkanullu oqallinnerit ingerlatikkumallugit."

Illersornissaqarfimmiit suliaassanik tigusinissamut suliffeqarfiit nunatsinneersut qanoq piareersaateqarsinnaappat?

"Suliffeqarfiit Illersornissaqarfimmi suliaassanik paarinnittunut ilisimasassarsiorsinnaapput periarfissaappallu suliffeqarfiit suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiorfiginissaanut alloriarfiit tigusinnaavaat. Taassumap avataasigut Sulisitsisunut qanimut attaveqarnissaat tamanut kaammattuutigerusuppara, paasissutissat siammartikkagut aammalu ilisimasaq katersugarpud paasisaqarfigilluarumallugu."

Suliffeqarfiit mikisut toqqagaanissamut eqqarsaatersuuteqarfigineqarsinnaallutik periarfissaqalernissaannut piareersaatissaanik qanoq tunniussa qarfigisarpisigit?

"Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiuuteqarnek qanoq ilusilersugaanera pillugu Illersornissaqarfik qanimut oqaloqatigisarpud. Ilutigisaanik pisortaniit suliffeqarfiit mikinerit qanoq oqaloqatigiinnernik aallartitsiffiginnaaneraat ersarissarniarlutigu. Ingammik suliaqkissutit angissusissaat aammalu sanariaasissaat eqqummaariffigaagut aammalu matumani politikerit qanimut suleqatigalutigit," Christian Keldsen nassuiaavoq.

Suliffeqarfiit Kalaallit Nunaanneersut eqqarsaatersuutitut ilaalersinnaappat?

“Illersornissap sillimaniarnerullu iluani tamani periarfisaqartoqarsinnaavoq. Uani illersornissaq siammasissumik paasineqassaaq – ingammik piffissami paasisassarsiornikkut illersornermiit killeqarfilerngusaanikkut illersornissamut ikaarsaariarfusumi.”

Imminneq qanoq iliorsinnaappat?

“Illersornissaqarfimmiit suliakkiissutitut neqerooruteqar-sinnaapput imaluunniit suliffeqarfiit Illersornissaqarfimmut isumaqatigiissuteqareersunut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissusiornikkut. Nunat allanit misilittakkagut aallaavigalugit at-taveqaatinik pilersitsinissamut aammalu tatiginneqatigiillernissaq anguniarlugu piffinni najuunnissaq pingaaruteqarpoq. Asser-suutigalugu Illersornissaqarfiup Materiel- og Indkøbsstyrelsens årlige Industridag-mik taaneqartartoq august 2023-mi pisumi suliffeqarfiit Kalaallit Nunaanninngaanneersut arlallit peqataap-put, Issittoq pillugu immikkut sammisaqartitsinitsinni, tassanilu isumaqatigiissusiornernik arlalinnik inerreqarpoq. Taassumap avataasigut suliffeqarfiit Kalaallit Nunaanninngaanneersut uat-sinnut imaluunniit Sulisitsisunut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutitut siunnersortinnissaminnik DI-mut attaveqarnissamut tikilluaqqusaapput,” Henrik Sønderskov oqarpoq.

Oqaloqatigiinnissaq pingaaruteqarpoq

Inuusutissarsiortut piareersarnissaat pingaaruteqartoq Folke-tingimi ilaasortaq Aaja Chemnitz (IA) tikkuarppaa. Ilutigisaanillu oqaloqatigiinneq pitsaasoq isumaqarnerpaajuvoq.

“Danmark Kalaallit Nunaata kissaataanut tusaassaaq, piginaasanik annertussaannissaq aamma Kalaallit Nunaanni oqartussat aammalu soqutigisallit suleqatigalugit piviusunngortinneqassaaq. Taamaattumik NATO aamma USA imminneq soqutigisartik aallaavigalugu annertusaasut pinnagit, Danmark suliaasanik aaqqiinissanut suleqatiginissaa takorusunneruara. Taamaattumik Kalaallit Nunaata kissaataanut Danmark soqutigininnerussaaq,” tikkuaavoq.

Suliakkiisarneq EU-inatsisai malittaralugit ingerlanneqartarnerata avaqqunneqarsinnaannginera unammilleqatigiinneq annertutittarpaa, Illersornissaqarfillu akitigut akikinnerpaamik inissisimanissaq anguniarlugu annertuumik pisiniarnikkut niuertarluni. Pissutsit taakku atuutsillugit Aaja Chemnitz naapertorlugu, suliffeqarfiit Kalaallit Nunaanneersut nukittunerusumik inissisimanissaq anguniarlugu ataatsimuulertariaqartarput, soorlu assersuutigalugu Pituffik Space Base sullissinissamut isumaqatigiissusiornernanut atatillugu takugipput. Namminersorlutik Oqartussat aamma ilutigisaanik suliffeqarfiit nunatsinneersut pitsaasunik atugassaqartinneqarnissaat taamatuttaarlu pingaartitaq “Kalaallit Nunaat pineqartillugu Kalaallit Nunaat avaqqutiinneqartassanngilaq” atuutsinneqarnissaanut, isumaqarpoq.

“Suliffeqarfiit anginerit Kalaallit Nunaanni illersornissatigut suliakkerneqaratarsinnaasut nunaqavissunik sulisoqarnissaq aammalu nunaqavissunik kiffartuussisussanik annertunerpaamik qulakkeerinnissapput, taamaasilluni Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit annertunerpaamik iluanaaruteqarfigisinnaallugu. Illersornissaqarfik Kalaallit Nunaanni niuernissani pitsaasutut takusinnaasariaqarpaa aammalu kiffartuussinikkut suliffeqariit, ilaatigut siunnersuisartut, nerisassiortut aammalu eqqiaaner-mik suliallit atorsinnaasariaqarpaat,” Aaja Chemnitz oqarpoq. ■

DI suliffeqarfiit nunatsinneersut tapersersorai

Dansk Industri aaqqissuussaananerani branche aqutugalugu peqatigiiffimmi DI Forsvar og Sikkerhed siunnersortaaneq Henrik Sønderskov aamma suliffeqarfiit nunatsinneersunut periarfisaqissaartoqarnera qularutiginnigilluinnarpaa:

“Qularutissaanngilluinnarpoq suliffeqarfiit Kalaallit Nunaanninngaanneersut iluaqutigissavaat, apeqqutaalluni sulliffeqarfiit immikkut piginnaasaat. Aamma DI-miit illersornissaq pineqartillugu naalagaaffeqatigiinnermiit suleqatigiiffiqineqarsinnaasut siuarsarnissai immikkut isiginiartuuarput. Matumani suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartarnerit nukittorsarnissaat aammalu peqataatitsineq anguniarlugit Sulisitsisut suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarfiginikuuagut, tassungalu atatillugu 2023 ingerlanerani Kalaallit Nunaanni aammalu Danmarkimi aaqqissuussaqaartarsimavugut naalagaaffeqatigiinnerup iluani periarfissanik ersarissaaniarluta aammalu suleqatigiissusiornernit aallarnisartinniarlugit. Sulineq tamanna 2024-mi ingerlateqqissavarput, illersornissatigut siammasissumik isumaqatigiissut Future Greenland-mi immikkut sammineqartussaq nangiinnarlugu ilaatigut illersornissatigut suliaasanut sammisaqartitsinikkut ingerlatsissalluta.”

Gode muligheder for erhvervslivet i Arktisk Kapacitetspakke

Af Poul Krarup

I 2022 aftalte Naalakkersuisut og den danske regering en Arktisk Kapacitetspakke, der afsætter 1,5 mia. kr. til investeringer i militære og civile aktiviteter i Arktis. Desuden bliver der afsat 300 mio. kr. om året til afledte driftsudgifter. Det vil smitte af på det grønlandske erhvervsliv, hvor aftalen vil få en positiv betydning, vurderer både Grønlands Erhverv, Dansk Industri, Naalakkersuisoq for Erhverv og et folketingsmedlem.

Til gavn for samfund, virksomheder og ansatte

”Grønlandske virksomheder står stærkt i og med, at de har erfaring med opgaveløsning her i landet og kender til arktiske forhold. Jeg har derfor en klar forventning om, at de vil få del i opgaverne, enten som hovedansvarlige eller som underleverandører eller partnere,” siger Naaja H. Nathanielsen, Naalakkersuisoq for Erhverv (IA), der ligeledes forventer konkrete investeringer i anlæggelse af dual-use installationer og infrastruktur, der vil kunne bruges af både befolkning og erhvervsliv.

”Der er dog meget, vi endnu ikke ved, og meget, der endnu skal forme sig, før vi har noget konkret at stå på. Men sådan er det med store projekter og aftaler. De starter alle et sted, og jeg er ret overbevist om, at der om ti år vil være grønlandske virksomheder, der har kunnet udvikle sig på baggrund af opgaver, der er afstedkommet af aftalerne,” fortsætter hun.

”Jeg ser også for mig, at aftalen baner vej for nye arbejdspladser, for eksempel ved at udenlandske virksomheder etablerer sig i landet eller ved, at der gives opgaver til eksisterende virksomheder, som så kan udvide deres aktiviteter. Og selvfølgelig forventer jeg, at man vil benytte sig af lokal arbejdskraft i videst muligt omfang. Når der anvendes lokale virksomheder og ansættes lokal arbejdskraft, er det ikke bare gavnligt for den enkelte ansatte eller virksomhed. Det bidrager også til opbygning af know-how her i landet,” påpeger Naaja H. Nathanielsen.

Erhvervslivets rolle

I Grønlands Erhverv ser direktør Christian Keldsen også muligheder for grønlandske virksomheder i aftalen, både som hoved- og underleverandører.

”Der er nogle ydelser, hvor vi i dag ikke har den direkte kompetence eller kapacitet til hovedleverancen, men hvor vores virksomheder vil kunne byde ind som underleverandører. Samtidig er der også potentiale for en leverandørrolle på en lang række ydelser, hvor vi netop har kompetencen og den særlige ekspertise, som kræves i Grønland,” siger Christian Keldsen, der ligesom Naalakkersuisoq for Erhverv også gerne ser flere løsninger indenfor kategorien dual-use, hvor militære anlæg og opgaver kommer det civile samfund til gavn.

Hvordan orienterer I medlemsvirksomhederne om mulighederne?

”Vi er i tæt dialog med Forsvarsministeriet og mødes med

dem jævnligt. Dels for at holde os orienterede, dels for at være med til at sikre, at de engagerer grønlandske virksomheder bedst muligt. Vi holder interessentmøder, repræsenterer grønlandske virksomheder i relevante fora og bruger vores platforme til at kommunikere med medlemmerne. Derudover arbejder vi jo netop tæt sammen med medierne for at holde mulighederne og problemstillingerne nærværende.”

Hvordan kan grønlandske virksomheder forberede sig på at byde på opgaver i Forsvaret?

”Virksomhederne kan orientere sig om og eventuelt forberede partnerskaber med virksomheder, der har opgaver for Forsvaret i dag. Derudover vil jeg opfordre alle til at holde en tæt relation til os i Grønlands Erhverv og orientere sig i det materiale, vi deler, og den viden, vi opsamler.”

Hvad gør I for at forbedre de små virksomheders muligheder for at komme i betragtning?

”Vi er i dialog med Forsvaret om, hvordan det grønlandske erhvervsliv er konstrueret. Samtidig arbejder vi for at synliggøre, hvad det offentlige skal gøre for at komme i dialog med de mindre virksomheder. Især udbuddenes størrelse og konstruktion optager os og er også noget, vi samarbejder tæt med politikerne om,” forklarer Christian Keldsen.

DI støtter grønlandske virksomheder

Hos Dansk Industri i brancheforeningen DI Forsvar og sikkerhed er chefkonsulent Henrik Navntoft Sønderkov heller ikke i tvivl om potentialet for grønlandske virksomheder:

”Det vil i høj grad kunne komme grønlandske virksomheder til gode, alt efter hvad der passer til virksomhedernes specialer. Og i DI arbejder vi i øvrigt fokuseret på at fremme samarbejde mellem virksomheder i alle dele af rigsfællesskabet i forhold til forsvaret. I den forbindelse har vi blandt andet indgået samarbejdsaftale med Grønlands Erhverv om styrkelse af partnerskaber og involvering, og vi har holdt en række events i 2023 både i Grønland og i Danmark, der har været med til at synliggøre muligheder og facilitere samarbejde på tværs af rigsfællesskabet. Det arbejde kommer vi til at fortsætte i 2024, blandt andet med et forsvarsindustrielt event i forlængelse af den kommende Future Greenland-konference, der blandt andet sætter fokus på forsvarsforliget.”

Hvor kan grønlandske virksomheder komme i betragtning?

”Det kan potentielt være inden for alle områder, der har med forsvar og sikkerhed at gøre. Forsvar skal her forstås bredt – særligt i en tid, hvor vi er gået fra at have et ekspeditionsforsvar til at være mere territorielt orienteret.”

Hvad kan de selv gøre?

”De kan eksempelvis byde på opgaver i udbud fra Forsvaret eller indgå i samarbejde med andre virksomheder, der allerede har aftaler med Forsvaret. Vores erfaring fra andre lande er, at

Siunnersortaaneq Henrik Navntoft Sønderskov, Dansk Industri Forsvar og Sikkerhed: "Illersornissaq pillugu naalagaaffeqatigiinnerup iluani suliffeqarfiit suleqatigiinnissaat siuarsarniarlugu sulivugut."

Chefkonsulent Henrik Navntoft Sønderskov, Dansk Industri: "Vi arbejder på at fremme samarbejde mellem virksomheder i alle dele af rigsfællesskabet i forhold til forsvaret."

Chief Consultant Henrik Navntoft Sønderskov, Danish Industry: "We work to promote cooperation between companies in all parts of the Danish Realm in relation to defence."

det er vigtigt at være til stede, når muligheden byder sig for at skabe netværk og tillid. Der var for eksempel flere grønlandske virksomheder med ved Forsvarets Materiel- og Indkøbsstyrelses årlige Industridag i august 2023, hvor vi havde lavet et stort temaområde om Arktis, og det kom der mange nye gode kontakter ud af. Derudover er grønlandske virksomheder mere end velkomne til både at kontakte DI eller Grønlands Erhverv for rådgivning om samarbejde," siger Henrik Navntoft Sønderskov.

Dialog er vigtig

Folketingsmedlem Aaja Chemnitz (IA) påpeger, at det er vigtigt, at erhvervslivet forbereder sig. Samtidig er en god dialog afgørende.

"Danmark skal lytte til Grønlands ønsker, og kapacitetspakken skal realiseres i samarbejde med grønlandske myndigheder og interesser. Jeg ser derfor også helst, at opgaverne løses i samarbejde med Danmark, frem for at det er NATO og USA, der opruster i Arktis ud fra egne interesser. Så Danmark skal

engagere sig mere ud fra grønlandske ønsker", påpeger hun.

Det faktum, at udbud ofte sker i henhold til EU-lovgivning, gør, at der er mange store konkurrenter, og at Forsvaret ofte går på storindkøb for at få en så fordelagtig pris som muligt. Begge forhold betyder, ifølge Aaja Chemnitz, at grønlandske virksomheder kan blive nødt til at gå sammen for at stå stærkere, som man eksempelvis så det i forbindelse med servicekontrakten på Pituffik Space Base. Samtidig spiller selvstyret også en afgørende rolle i at sikre grønlandske virksomheder gode vilkår samt at princippet om 'intet i Grønland uden Grønland' overholdes, mener hun.

"De store virksomheder, som eventuelt får forsvarsmæssige opgaver i Grønland, skal så vidt muligt bruge grønlandsk arbejdskraft og grønlandske underleverandører, så det grønlandske samfund får så meget som muligt ud af det. Forsvaret skal kunne se fordelene ved at købe ind i Grønland og benytte vores servicevirksomheder, herunder vores rådgivnings-, catering- og rengøringsfirmaer," siger Aaja Chemnitz. ■

Good Opportunities for Business in the Arctic Capacity Package

By Poul Krarup

In 2022, Naalakkersuisut and the Danish government agreed on an Arctic Capabilities Package, which allocates DKK 1.5 billion for investments in military and civilian activities in the Arctic. In addition, DKK 300 million per year will be allocated for derived operating expenses. This will rub off on the Greenlandic business community, where the agreement will have a positive impact, according to Greenland Business Association, Danish Industry, Naalakkersuisoq (Minister) for Business, and a member of the Danish Parliament.

For the Benefit of Society, Companies, and Employees

"Greenlandic companies are in a strong position because they have experience in solving tasks in this country and are familiar with Arctic conditions. Therefore, I have a clear

expectation that they will take part in tasks, either as the main responsible party or as subcontractors or partners," says Naaja H. Nathanielsen, Naalakkersuisoq for Business (from the party IA), who also expects concrete investments in the construction of dual-use installations and infrastructure that can be used by both the population and the business community.

"However, there is still a lot we don't know and a lot that has yet to take shape before we have something concrete to hold on to. But that's the thing about big projects and agreements. They all start somewhere, and I'm pretty convinced that in ten years' time, there will be Greenlandic companies that have been able to develop based on tasks resulting from the agreements," she continues.

"I also imagine that the agreement will pave the way for

Pisortaaneq Christian Keldsen, Sulisitsisut:
"Kalaallit Nunaanni suliffeqarfii mikinerusunut oqaloqateqarnissamut pisortat qanoq iliorsinnaaneri ersarissarniarpagut."

Direktør Christian Keldsen, Grønlands Erhverv:
"Vi arbejder for at synliggøre, hvad det offentlige skal gøre for at komme i dialog med de mindre grønlandske virksomheder."

Director Christian Keldsen, Greenland Business Association: "We work to emphasize what the public sector must do to enter into a dialog with the smaller Greenlandic companies."

new jobs, for example, by foreign companies establishing themselves in the country or by giving tasks to existing companies, which can then expand their activities. And, of course, I expect local labor to be used as much as possible. Using local companies and hiring local labor is beneficial not only for the individual employee but also for the company. It also contributes to building know-how in this country," says Naaja H. Nathanielsen.

The Role of the Business Community

Christian Keldsen, Director of Greenland Business Association, also sees opportunities for Greenlandic companies in the agreement, both as main and subcontractors.

"There are some services where we do not currently have the direct competence or capacity for the main tasks, but our companies can bid as subcontractors. At the same time, there is also potential for a supplier role in a wide range of services where we have the competence and special expertise required in Greenland," says Christian Keldsen, who, like Naalakkersuisoq for Business, would also like to see more solutions in the dual-use category, where military facilities and tasks benefit civil society.

How do you inform your member companies about the opportunities?

"We are in close contact with the Danish Ministry of Defence and meet with them regularly. This is partly to keep us informed and also help ensure they engage Greenlandic companies in the best possible way. We hold stakeholder meetings, represent Greenlandic companies in relevant forums, and use our platforms to communicate with members. In addition, we work closely with the media to keep the opportunities and issues in the spotlight."

How can Greenlandic companies prepare to bid on tasks in the Danish Armed Forces?

"Companies can inform themselves about and possibly prepare partnerships with companies with tasks for the Danish Armed Forces today. In addition, I would encourage everyone to keep a close relationship with us at Greenland Business Association and to inform themselves about the documents we share and the knowledge we gather."

What are you doing to improve small businesses' chances of being considered?

"We are in a dialog with the Danish Armed Forces about how the Greenlandic business community is constructed. At the same time, we are working to highlight what the public sector needs to do to engage with small businesses. We are particularly concerned about the size and structure of tenders, which we also work closely with politicians on," explains Christian Keldsen.

DI Supports Greenlandic Companies

At Danish Industry, in the trade association DI Defence and Security, Chief Consultant Henrik Navntoft Sønderskov is also in no doubt about the potential for Greenlandic companies:

"It will greatly benefit Greenlandic companies, depending on what suits the companies' specialties. In DI, we are also focused on promoting cooperation between companies in all parts of the Danish Realm in relation to defence. In this

connection, we have, among other things, entered into a co-operation agreement with Greenland Business Association to strengthen partnerships and involvement, and we have held several events in 2023 in Greenland and Denmark that have helped to highlight opportunities and facilitate cooperation within the Danish Realm. We will continue this work in 2024 with, among other things, a defence industry event in continuation of the upcoming Future Greenland conference, which will focus on the defence settlement."

Where can Greenlandic companies be considered?

"It could potentially be in all areas related to defence and security. Defence should be understood broadly - especially in a time when we have gone from having an expeditionary defence to being more territorially oriented."

What can they do themselves?

"They can, for example, bid for tasks in tenders from the Danish Armed Forces or collaborate with other companies that already have agreements with the Danish Armed Forces. Our experience from other countries is that it is important to be present when the opportunity arises to create networks and trust. For example, several Greenlandic companies were present at the Danish Ministry of Defence Acquisition and Logistics Organisation's annual Industry Day in August 2023, where we had created a large theme area about the Arctic, and many new good contacts came out of this. In addition, Greenlandic companies are more than welcome to contact DI or Greenland Business Association for advice on cooperation," Henrik Navntoft Sønderskov says.

Dialogue Is Important

Member of the Danish Parliament, Aaja Chemnitz (from the party IA), points out that the business community must prepare itself. At the same time, a good dialog is crucial.

"Denmark must listen to Greenland's wishes, and the capacity package must be realized in cooperation with Greenlandic authorities and interests. Therefore, I would also prefer that the tasks be solved in cooperation with Denmark rather than NATO and the US arming up in the Arctic based on their own interests. Denmark should get more involved based on Greenlandic wishes," she points out.

The fact that tenders are often issued per EU legislation means that there are many major competitors and that the Danish Armed Forces often make large-scale purchases to get the most advantageous price possible. According to Aaja Chemnitz, both factors mean that Greenlandic companies may have to join forces to be stronger, as was seen in connection with the service contract at Pituffik Space Base. At the same time, Naalakkersuisut, the Greenland Parliament, also plays a crucial role in ensuring that Greenlandic companies have good conditions and that the principle of 'nothing [happens] in Greenland without Greenland' is respected, she believes.

"The large companies that may receive defence-related tasks in Greenland must, as far as possible, use Greenlandic labor and subcontractors so that Greenlandic society gets as much as possible out of it. The defence must see the benefits of purchasing in Greenland and using our service companies, including our consulting, catering, and cleaning companies," says Aaja Chemnitz. ■

PAASSISSUTISSAT

- Erninermi aningaasaateqarfik Amaat 2021-mi piler-sinneqarpoq
- Namminersorlutik inuussutissarsiutillit Sulisoqarnermut akitsuut 0,2%-mik akiliinerunermikkut aaqqiis-sut aningaasalersueqataaffigaat
- Sulisorisap akissarsiaasa 80%-ii utertinneqarsin-naasuvoq, taamaattorli minnerpaamik 100,47 kr./time aammalu annerpaamik 125,00 kr./time
- Suliffeqarfik aningaasaq utertinneqartussamiit annertunerusumik akiliinissaminut pisussaaitaanngilaq
- Suliffeqarfiit Amaat aqqutigalugu utertitsinissaminut qinnuteqarsinnaapput www.amaat.gl aqqutigalugu
- 2020-mi Amaat katillugu 102-nik utertitsinissamut qinnuteqarfigineqarpoq.

Ernereernermi aningaasaateqarfik suliffeqarfinit iluarineqartoq

Allattoq Astrid Maria Spring Öberg

Sulisorisap erninermi atatillugu sulinngiffeqarallarsinnaanisaa-nut erninermi aningaasaateqarfik Amaat aqqutigalugu 2021-miilli suliffeqarfiit utertitsinissamut qinnuteqarfigisinaasimavaat. aaqqiisut suliffeqarfinit maannamut tigulluar-neqarpoq.

Aaqqiisut nuannarineqartoq

Erninermi aningaasaateqarfik namminersorluni inuussutissarsiuteqarneq tamakkerlugu atuuffigaa. Tamanna isumaqarpoq namminersorluni inuussutissarsiuteqartut sulisorisap naartuner-mi, erninermi, ataataasutut angajoqqaajusutulluunniit erninermi atatillugu sulinngiffeqarnerani akissarsiaqartitsissasoq. Aaqqiisum-mik atuisimasut ilagaat kukkunersuinermi allaffissornikkullu kiffartuussivik Tamalaat Sisimiuni. Pisortaaneq Eva Dam 2023-mi sulisorisami erninermi atatillugu sulinngiffeqarnerani akissarsia-rititami ilaa matussuserneqarsinnaasimammat iluarusuutigeqaa.

“Aaqqiisummut iluarisimaarinnittorujussuunikuuvugut,” oqarpoq. “Sulisorisap sulinngiffeqarallarnernani maqaasivarput, akissarsiat ingerlaavarnerinut aningaasartuutit minnerpaamik utertissinnaasimagatsigit iluarusuutigisimaqaarput.”

“Inissisimaffik assingani nalaataqaqqissagaluarutta aaqqiis-sut taanna atoqqissajunnarsivarput, aammalu suliffeqarfiit allat sulisorisaminnik sulinngiffeqarallartitsisussaagunik utertitsinissamut qinnuteqarnissaanik innersuutiinnarsinnaavagut.”

Sineriammiit qinnuteqartut ikittuinnaasut

Naak aningaasaateqarfimmu qinnuteqaatit amerlatsikkia-rtoraluartut takussutissartaqarpoq illoqarfiit anginerit pinga-arnertut aaqqiisummik atuisuusut. 2022-mi qinnuteqaatit affai Nuumminngaanneersimapput, sinneruttullu sineriammi pingaarnertut illoqarfinni anginerusuni siaruaqqallutik.

“Suliffeqarfiit aaqqiisummut ilisimaarinnittut amerlatsik-

kiartorput, tamanna qinnuteqaatit amerlatsikkiartornerisigut malugaarput. Ilutigalugulu ukioq kingullermut sanilliullugu sineriammiit qinnuteqartut amerleriarsimapput, naak soorunami amerlanerusut takorusukkaluarlutigit,” Anne Schurmann Amaat siulersuisuini siulittaasoq ernisussiortorlu taama oqarpoq.

“Taamaattumik siulersuisuniit piffissaq aggersumi attaveqatigiinnikkut suliassanik immikkut isiginiagaqarniapugut, aaqqiissut sineriammi piffinni amerlanerpaani ilisimaneqalerniassammat. Aaqqiissut nunatsinni suliffeqarfiit tamanut atuuttuuvoq, Nuummiikkaluaruni, Qaanaaq imaluunniit Kulusuk,” oqarpoq.

Ataatangorlaanit sulinngiffeqarneq sivisunerunissaanik kissaateqartoqartoq

Amaat aqqutigalugu qinnuteqartartut illoqarfinni anginer-

niit takkuttartut avataasigut ileqquleriartorpoq – immaqa tupaallannartuunngikkaluartoq – sulisuni erninermi sulinngiffeqartartuni suaassutsikkut nammaqatigiinnginneq erserpoq. 2022-mi utertitsinissamut qinnuteqaatit 2/3-iisa sulisorisat arnaninngaanneersimapput.

“Soorunami erninermut atatillugu sulinngiffeqarallarnissamut qinnuteqaatit sulisorisanit angutiniit aallaavillit amerlanerusut aamma takorusussinnaagaluarpagut,” Anne Schurmann oqaluttuarpoq. “Suliffeqarfiit amerlanerusut aaqqiissummik atuinissaat kisimi pinngikkaluarlugu kisiannili qularutigisinnaagunanginnatsigu tamarmik – anaanaagunik, ataataagunik inoorlaarlul – tunngaviatigut erninermut atatilugu sulinngiffeqarallarnissap agguataarsimanissaa.” ■

Virksomhederne er glade for Barselsfonden

Af Astrid Maria Spring Öberg

LINE POULSEN

Siden 2021 har grønlandske virksomheder kunnet søge refusion fra barselsfonden Amaat i forbindelse med at en medarbejder går på barselsorlov. Ordningen er blevet rigtig godt modtaget hos virksomhederne indtil videre.

Glad for ordningen

Barselsfonden dækker hele det private erhvervsliv. Det betyder, at de private virksomheder skal betale løn, når en medarbejder går på graviditetsorlov, barselsorlov, fædreorlov eller forældreorlov.

En af de virksomheder, der har benyttet sig af ordningen, er revisions- og kontorservicevirksomheden Tamalaat i Sisimiut. Her er direktør Eva Dam rigtig glad for at have haft muligheden for at få dækket en del af lønnen, da en af hendes medarbejdere gik på barsel i 2023.

“Vi har været superglade for ordningen,” siger hun. “En ting er, at man mangler sin kollega mens vedkommende er på barsel, men det letter en del, at man i det mindste kan få refunderet en del af de udgifter man stadig har til løn.”

INFOBOKS

- Barselsfonden Amaat blev etableret i 2021
- Det private erhvervsliv medfinansierer ordningen ved at betale 0,2 % ekstra i Arbejdsmarkedsafgift
- Refusionen udgør 80 % af den løn medarbejderen sædvanligvis ville modtage, dog mindst 100,47 kr./time og maksimalt 125,00 kr./time
- Virksomheden er ikke forpligtet til at betale mere end refusionen
- Virksomheder kan søge refusion fra Amaat på hjemmesiden www.amaat.gl
- I 2022 modtog Amaat i alt 102 ansøgninger om refusion

“Vi kommer helt sikkert til at benytte os af ordningen en anden gang, hvis vi står i samme situation igen, og jeg kan kun anbefale andre virksomheder at søge refusion, hvis de har en medarbejder, der går på barsel.”

Få ansøgninger fra kysten

Selvom antallet af ansøgninger til fonden er stigende, så tegner der sig et billede af, at det primært er i de større byer, at ordningen bliver brugt. I 2022 kom ca. halvdelen af alle ansøgninger således fra Nuuk, mens resten var fordelt ud på resten af landet, primært de store byer.

“Flere og flere virksomheder er blevet opmærksomme på ordningen og det viser sig ved at vi oplever en stigning i antal ansøgninger. Samtidig ser vi også en stigning i ansøgninger fra kysten i forhold til sidste år, selvom vi naturligvis gerne så at de blev endnu flere,” siger Anne Schurmann, der er jordemoder og formand for Amaats bestyrelse.

“Vi har derfor i bestyrelsen valgt at fokusere særligt på vores kommunikationsindsats i den kommende tid for at udbrede kendskabet til ordningen så mange steder i landet som muligt. Ordningen er jo til for hele landets virksomheder, hvad enten de befinder sig i Nuuk, Qaanaaq eller Kulusuk,” siger hun.

Ønske om øget barsel blandt nybagte fædre

Udover at ansøgningerne til Amaat primært kommer fra de større byer, tegner der sig – måske ikke overraskende – et billede af en vis ulighed i kønsbalancen blandt ansatte, der vælger at holde barselsorlov. I 2022 drejede to ud af tre ansøgninger sig således om refusion af løn til kvindelige ansatte.

“Selvfølgelig så vi også gerne et højere antal ansøgninger, der drejer sig om mandlige ansatte på barselsorlov,” fortæller Anne Schurmann. “Ikke kun fordi vi selvfølgelig gerne vil have at så mange virksomheder som muligt nyder godt af ordningen, men også fordi der ikke er ret meget tvivl om at alle – mødre, fædre og nyfødte – i udgangspunktet har godt af at barslen bliver fordelt.” ■

Companies Are Happy with the Maternity Leave Fund

By Astrid Maria Spring Öberg

Since 2021, Greenlandic companies have been able to apply for reimbursement from the parental leave fund Amaat when an employee goes on parental leave. The scheme has been very well received by companies so far.

The parental leave fund covers the entire private sector. This means private companies must pay wages when an employee goes on pregnancy, maternity, paternity, or parental leave.

One of the companies that has taken advantage of the scheme is the accounting and office services company Tama-laak in Sisimiut. Here, CEO Eva Dam is very happy to have had the opportunity to have part of the salary covered when one of her employees went on maternity leave in 2023.

Happy with the Scheme

"We have been super happy with the scheme," she says. "It's one thing not to have your colleague working while they're on maternity leave. However, it makes it a lot easier that you can be reimbursed for some of the salary expenses that are still there."

"We will definitely use the scheme again if we find ourselves in the same situation. I can only recommend other companies apply for reimbursement if they have an employee on maternity leave."

Few Applications from the Coast

Although the number of applications to the fund is increasing, the scheme appears to be used primarily in the larger towns. In 2022, about half of all applications came from Nuuk, while the rest were distributed across the rest of the country, primarily in large towns.

"More and more companies have become aware of the scheme, which is reflected in the increased number of applications. At the same time, we also see an increase in applications from the coast compared to last year. However, naturally, we would like to see even more," says Anne Schurmann, midwife and chairman of the Amaat board.

"Therefore, the board has decided to focus on our communication efforts in the coming period to spread awareness of the scheme in as many parts of the country as possible. After all, the scheme is for all of the country's companies, whether located in Nuuk, Qaanaaq, or Kulusuk," she says.

Desire for Increased Parental Leave among New Fathers

In addition to the fact that applications to Amaat primarily come from the larger towns, there is – perhaps unsurprisingly – a picture of a certain gender imbalance among employees who take maternity leave. In 2022, two out of three applications were for salary reimbursement for female employees.

"Naturally, we would also like to see more applications for male employees on parental leave," Anne Schurmann says. "Not only because we want as many companies as possible to benefit from the scheme, but also because there is little doubt that everyone – mothers, fathers, and newborns – benefits from shared parental leave." ■

Infobox

- The Amaat parental leave fund was established in 2021.
- The private sector co-finances the scheme by paying an extra 0.2% in Labor Market Tax.
- The reimbursement amounts to 80 % of the employee's salary; however, there is a minimum of DKK 100.47/hour and a maximum of DKK 125.00/hour.
- The company is not obliged to pay more than the reimbursement.
- Companies can apply for reimbursement from Amaat on the website www.amaat.gl.
- In 2022, Amaat received a total of 102 applications for reimbursement.

Kalaallit Nunaat piujuaannartitsineq aallaavigalugu

Future Greenland 2024 Kalaallit Nunaata siunissaa aammalu piujuaannartitsineq aallaavigalugu aqqiinissanut pillugit oqallinnermut inuussutissarsiutillit ilanngussaqaarfigaat

Allattoq Erik Holmsgaard

Kalaallit Nunaat inuiaqatigiittut nikeriallaqqissuseqarpoq, Kalaallit Nunaanni ullutsinnut malinnaasoq pilersitserusunnermik, isumassarsiorfittut aammalu pinngitsoorneqarsinnaanngitsumik oqaluttuassartaqarpoq. Silarsuarlu mingutsitsinngitsumik piujuaannartitsinerlu aallaavigalugu aqqiissutissanik ujartuiffiusumi Kalaallit Nunaat aqqiissutissanik ujartorneqartunut tunniussaqaarnissaminut inissisimalluarpoq.

Kalaallit Nunaalli sutigit periarfissaqarpa? Sooruna inuussutissarsiortut inuuniarutta ingerlataqarniarnitsinnilu piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlatsisariaqartugut? Nunarsuup sinnerani pisut aammalu piffitsinni periusitoqqat pisariaqartuusullu ataatsimuulersillugit Kalaallit Nunaanni periarfissaalersinniarigut?

Future Greenland ataatsimeersuarneq 14.-15. maj 2024 ingerlanneqartussami inuussutissarsiortut, politikerit aammalu aaliangiisartut nunani arlalinneersut 400-ut Nuummii apequtit ilaatigut tamakku qaqinneqartussaapput, Kalaallit Nunaat piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlatsinermi periarfissai eqqartorneqassallutik. Sooq, qanoq aammalu suna?

Inuussutissarsiorneq pillugu ataatsimeersuarneq Sulisitsisut aqqiissuussaraat, taamaasillunilu minguitsuunerunissamut ikaarsaariarnermut, nunat tamalaat akornanni eqqartorneqanngaaqisumut, Kalaallit Nunaat qiterpiaanut inissillugu sammineqassaaq, pisortaqa Christian Keldsen naliliivoq.

“Minguitsuunerunissamut ikaarsaariarnermut periusissianut pingaarutilinnik Kalaallit Nunaat nunatut aatsitassanik arlalipassuarnik uninngasuuteqarpoq. Aatsitassarsiorneq pillugu tunisassiornermi aningaasaliisartunut pitsaasunik sinaakku-teqartitsineq angusarissaarnissamut aqqutissaapput, Kalaallit Nunaallu aningaasaliisartunut suli soqutiginaassuseqarniaruni politikerit siunissaaq pillugu eqqarsaatersuuteqarluartariaqarput,” Christian Keldsen tikkuaavoq.

Christian Keldsen naapertorlugu Kalaallit Nunaat Parisimi isumaqatigiissummut ilanngummat aqqummut tassunga pitsaasuvoq. Nunarsuup sinneranut ersarissarneqarpoq Kalaallit Nunaat silaannaap pissusaata allanngoriartorneranut akisussaaffimmik tigusillunilu sunniuteqarniartoq. Kisiannili ilutigisaanik eqqaasariaqarpaa, inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit amerlasuut ulluinnarni piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlatsinermut silaannaap pissusaata allanngoriartorneranut akiuiniarnermut suli eqqummaariffigineqarpallaanngitsoq,

naak sersersuup iigartarfiisigut kingunerluutit takuneqarluarsinnaagaluartut.

Piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingeratsinerup ersarissarnera

FN nunarsuaq tamakkerlugu anguniagarisaat aammalu Parisimi isumaqatigiissut tunngavigalugit inuussutissarsiortut piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlatsineq, silaannaap pissusaa, naligiinnginneq aammalu suaassuseq sammine-russallugit aallunnerulernikuuaat. Minguitsuunerunissamut piujuaannartitsinerlu aallaavigalugu aqqiiniarnermut suliffeqarfiit nukimmi aallerfiussapput.

Piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlatsinissaaq eqqortumik aallarnerfiginissaa niuernerpalaartumik ingerlanissamut avaqqunneqarsinnaajunnaarnikuvoq, taamaasillunilu aamma ullutsinnut malinnaasumik atuuttuunermet ilumullu toqqagassanut akuunermet tunngavinnornikuullutik, Future Greenland ingerlanneqarnissaanut inuussutissarsiortut Kalaallit Nunaata siunissaa taamatuttaarlu piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlatsinissamut oqallinnermut ilanngussaqaassapput. Kalaallit Nunaat pineqartillugu qanoq piujuaannartitsineq aallaavigalugu aqqiissuinissamut tunaartaqarneq ersarissaanerlu misiligarneqassalluni.

“Nunarsuup sinnerani aqqiissutit eqqortut piffitsinni aqqiissutit pitsaasuusut aallaavigissallugu paasinissaa pingaaruteqarpoq. Maani Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiit atugarissaarnissaanut qulakkeerineqataasussamik aammalu aningaasaliisartunut soqutigineqarluarsinnaasumik inuussutissarsiortnermut tikilluaqqusisumik aallaaveqarnikkut nunatut aningaasaqarneq pitsaasoq angussavarput. Minguitsuunerunissamut alloriarneq aningaasalersorneqassaaq, aningaasarsuutigissallugulu periarfissatsialaasinnaavoq,” Christian Keldsen naqjissuserpaa.

“Piujuaannartitsinermit aallaaveqarneq aningaasaqarnermut isumagininnermullu tunngassuteqartoq aamma paasariaqarparput. Sulisoqarneq piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlanneqartoq. Piujuaannartitsinerlu aallaavigalugu inuussutissarsiortnermit ineriartortitsineq eqqartortillugu inoqariaaserput aamma eqqartorsinnaasariaqarparput. Atugarissaarnerunissaaq anguniarlugu amerlasuut nunaqarfinniit illoqarfinnut nutserartarput. Piffinnut anginerusunut nussorneq

ASTRID MARIA SPRING ÖBERG

katerunnerlu qanoq isumaqarpa aammalu sulisoqarnermut qanoq sunniiva? Inissaaleqinerujussuarmullu pioreersumut qanoq ililluta piujuaannartitsineq aallaavigalugu aaqqissuini-arpugut?”

Kisiannili innuttaasut armerlasuut suli isorliunerusuni suli najugaqarput, Kalaallit Nunaallu eqqartorneqartillugu immikuullarissuni atugassarititaqarsinnaasarpog, Christian Keldsen nassuiaavoq.

“Uatsinni silaannaap pissusaa, avinngarusimaneq aammalu attaveqaasersuutit ajornartuunerisa kingunerisaanik nunaqarfinniit illoqarfinnut suliffit nikinnerini ilinniariarnermiluunniit angalariaannaasanningneq peqqutigalugu ajornaatsuinnaaneq ajorpoq. Nuummi, Ilulissani Qaqortumilu mittarsfiit atuutilernerisigut attaveqaasersorneqarnerput iluaallattusaavoq,” Keldsen naqissusiivoq.

Inuusuttut peqatigissavagut

Future Greenland 2024 ilaatigut piujuaannartitsineq aallaavigalugu ingerlatsineq, suaassuseq, inuusuttat nunatsinneerut, Power-2-X pineqartillugu periarfissat, eqqumiitsuliorneq kulturilu inuusutissarsiutugalugit taamatuttaarlu Kalaallit Nunaata nunat tamalaat akornanni nuteqateqarnerata inissisi-manera oqaluttuarisaaneralu qanimut sammissavai.

Minguitsuunerunissamut allroiarinissamut aammalu Kalaallit Nunaata ineriartorteqqinnissaanut sammisat pingaarutilimmik

inissisimasussat pineqalerput. Sammisat eqqartorneqartussat branche akimorlugit suleqatigiiffiusussatut inissisimasuupput, Kalaallit Nunaallu pineqartillugu aaqqiissutit pitsaanerpaanut naapeqatigiinniarnissamut paasinneqatigiinnissaq anguniarneqassalluni.

“Future Greenland ataatsimeersuarnissaq oqallinnerit kaammattuuteqarnernullu piffik nikerartuusaaq, attaveqatigiilernissamut avitseqatigiilernissamullu periarfissatsialaassalluni. Ataatsimeersuarnerli aamma inuusuttunut tusarniaanerussaaq,” Christian Keldsen ersarissaavoq.

“Kalaallit Nunaannut suna pitsaasuaa? Siunissami qanoq inuusutissarsiornerit ingerlatissavagut? Inuusuttut peqataattittariaqarpagut, taamaanngippat siunissami inuiaqatigiilernussat pillugit Kalaallit Nunaat pillugu aammalu Kalaallit Nunaanni inuusutissarsiuteqarnerup ineriartornera inissisimanelu pillugit apeqqutit pingaarutillit akiniarsinnaanngilagut. Inuiaqatigiit nammaqatigiittut, inuiaqatigiit inuusuttut peqataaffigerusutaat, suleqataaffigerusutaanillu pilersitsinissatsinut aatsaat taama akisussaaffippat angitigilerpoq,” Christian Keldsen oqarpoq.

Ataatsimeersuarneq aallartingilaattaa inuusuttut imminneq ataatsimeersuarnissaat ingerlanneqassaaq – inuusuttunut inuusutissarsiorneq pillugu ataatsimeersuarneq Kalaallit Nunaata siunissaa pillugu ataasimoorlutik oqallinnissaanut periarfissatsialak. ■

Det bæredygtige Grønland

Future Greenland 2024 er erhvervslivets bidrag til debatten om Grønlands fremtid og bæredygtige løsninger. Et forsøg på at indkredse og definere bæredygtighed i en grønlandsk sammenhæng

Af Erik Holmsgaard

Grønland er et dynamisk samfund, og historien om det moderne Grønland er en historie om skabertrang, iderigdom og ukuelighed. Og i en verden, der kalder på grønne og bæredygtige løsninger, er Grønland i en god position til at levere mange af disse løsninger.

Men hvor er så Grønlands muligheder? Hvorfor skal vi overveje bæredygtighed som en måde at leve og drive erhverv på? Hvordan kombinerer vi globale tendenser med lokale traditioner og forretningsbehov for at realisere de muligheder, der er i Grønland?

Future Greenland konferencen 14.-15. maj 2024 stiller skarpt på disse spørgsmål, når omkring 400 erhvervsfolk, politikere og beslutningstagere fra mange lande mødes i Nuuk for at drøfte potentialet for et bæredygtigt Grønland: Hvorfor, hvordan og hvad?

Grønlands Erhverv står bag den store erhvervskonference, og Grønland har enestående muligheder for at få en nøglerolle i den grønne omstilling, som ruller hen over alle verdens lande, vurderer direktør Christian Keldsen.

”Grønlands undergrund rummer mange af de kritiske råstoffer, der er strategisk vigtige for grøn omstilling. Gode rammevilkår for investorerne i råstofindustrien er imidlertid en forudsætning for succes, og hvis Grønland fortsat skal være relevant for investorerne, kræver det, at politikerne løfter blikket og ser ind i fremtiden,” påpeger Christian Keldsen.

Grønlands tilslutning til Parisaftalen er ifølge Christian Keldsen et skridt på vejen. Det viser verden, at Grønland tager ansvar og stempler ind i den globale klimakamp. Men han erkender samtidig, at bæredygtighed og klimakamp endnu ikke fylder alverden i den brede befolknings hverdag, selvom afsmeltningen af indlandsisen er en synlig og skræmmende konsekvens af klimaforandringerne.

Definere bæredygtighed

I erhvervslivet har FN's verdensmål og Parisaftalen imidlertid for alvor sat bæredygtighed, klima, ulighed og diversitet på dagsordenen. Virksomhederne er en drivkraft, når det gælder grønne og bæredygtige løsninger.

At ramme en bæredygtig dagsorden rigtigt er blevet forretningskritisk og handler nu om legitimitet og eksistensberettigelse, og Future Greenland konferencen er erhvervslivets bidrag til debatten om Grønlands fremtid og til debatten om bæredygtige løsninger. Et forsøg på at indkredse og definere bæredygtighed i en grønlandsk sammenhæng.

”Det er vigtigt at forstå, at en forudsætning for rigtige løsninger globalt, er fornuftige løsninger lokalt. Her i Grønland betyder det, at vi skal sikre en god økonomi, der kan understøtte velfærdssamfundet, og et attraktivt erhvervsklima, der tiltrækker investorer. Den grønne omstilling skal finansieres, og den kan blive en god forretning,” understreger Christian Keldsen.

”Vi er nødt til at indse, at bæredygtighed også handler om økonomiske og sociale forhold. Om et bæredygtigt arbejdsmarked. Og når vi taler om bæredygtig erhvervsudvikling, skal vi også forholde os til vores bosætning. Mange søger fra bygderne mod byerne i håb om en bedre tilværelse. Hvad betyder denne urbanisering og koncentration af befolkningen og dermed også af arbejdskraften? Og hvordan finder vi bæredygtige løsninger på den i forvejen store boligmangel?”

En stor del af befolkningen bor dog stadigvæk i yderdistrikter, og i et land som Grønland har det nogle særlige perspektiver, forklarer Christian Keldsen.

”Med vores klima, store afstande og en besværlig infrastruktur, hvor det ikke er muligt at pendle fra bygd til by i forbindelse med job og uddannelse, er det bestemt ikke ligetil. Infrastrukturen får dog et stort løft, når de nye internationa-

le lufthavne åbner i Nuuk, Ilulissat og Qaqortoq,” pointerer Keldsen.

De unge skal med

Future Greenland 2024 stiller skarpt på emner som bæredygtighed, diversitet, grønlandske fødevarer, muligheder indenfor Power-2-X, kunst og kultur som erhverv samt Grønlands internationale handelsrelationer og -historie.

Det er nedslag i områder, som kommer til at spille en vigtig rolle i den grønne omstilling og i Grønlands udvikling. Det er områder, der kalder på et tæt samarbejde på tværs af brancher, og på en forståelse for løsninger, der giver bedst mening i en grønlandsk sammenhæng.

”Future Greenland konferencen er et dynamisk forum for debat og inspiration og en enestående mulighed for at netværke og dele ideer. Men konferencen er samtidig en appel til de unge,” fremhæver Christian Keldsen.

”Hvad er godt for Grønland? Hvordan skal vi drive erhverv i fremtiden? Vi skal have de unge med, for ellers kan vi ikke svare på væsentlige spørgsmål om Grønland og det grønlandske erhvervslivs udvikling og placering i fremtidens samfund. Vi har et historisk ansvar for at skabe et samfund i balance, et samfund, de unge kan se sig selv i, og som de vil engagere sig i,” lyder det fra Christian Keldsen.

Som optakt til konferencen får de unge derfor deres helt egen konference – en ungdomserhvervskonference, hvor de samles og får mulighed for at diskutere deres ønsker til fremtidens Grønland. ■

Sustainable Greenland

Future Greenland 2024 is the business community's contribution to the debate on Greenland's future and sustainable solutions—an attempt to identify and define sustainability in a Greenlandic context

By Erik Holmsgaard

Greenland is a dynamic society, and the story of modern Greenland is a story of creativity, ingenuity, and resilience. And, in a world that calls for green and sustainable solutions, Greenland is well-positioned to deliver many of these solutions.

But where are Greenland's opportunities? Why should we consider sustainability as a way of living and doing business? How do we combine global trends with local traditions and business needs to realize the opportunities that exist in Greenland?

The Future Greenland conference on May 14-15, 2024, will focus on these questions when around 400 business people, politicians, and decision-makers from many countries meet in Nuuk to discuss the potential for a sustainable Greenland. Why, how, and what?

Greenland Business Association is behind the large business conference. Greenland has unique opportunities to play a key role in the green transition across all countries worldwide, says Christian Keldsen, CEO.

!Greenland's underground contains many critical minerals strategically important for the green transition. However, good framework conditions for mineral industry investors are a prerequisite for success. If Greenland is to remain relevant to investors, politicians need to get a helicopter view and look to the future," Christian Keldsen points out.

According to Christian Keldsen, Greenland's adherence to the Paris Agreement is a step in the right direction. It shows the world that Greenland is taking responsibility and joining the global climate fight. But he also recognizes that sustainability and the fight against climate change are not yet a major part of the general population's everyday life, even though the melting of the ice cap is a visible and frightening consequence of climate change.

Defining Sustainability

In the business world, however, the UN Sustainable Development Goals and the Paris Agreement have firmly put sustainability, climate, inequality, and diversity on the agenda. Businesses are a driving force when it comes to green and sustainable solutions.

Getting the sustainability agenda right has become business critical and is now about legitimacy and *raison d'être*, and the Future Greenland conference is the business community's contribution to the debate on Greenland's future and sustainable solutions—an attempt to identify and define sustainability in a Greenlandic context.

"It is important to understand that a prerequisite for the right solutions globally is sensible solutions locally. Here in

SULJITSISUT

Greenland, we must ensure a good economy that can support our welfare society and an attractive business climate that attracts investors. The green transition must be financed, and it can be a good business,” Christian Keldsen emphasizes.

“We must realize that sustainability is also about economic and social conditions. About a sustainable labor market. And when we talk about sustainable business development, we must also consider our settlement patterns. Many people leave the villages for the larger towns, hoping for a better life. What does this urbanization and concentration of the population and, thus, also of the workforce mean? And how do we find sustainable solutions to the already severe housing shortage?”

A large part of the population still lives in outlying districts, and in a country like Greenland, this has some special perspectives, explains Christian Keldsen.

“With our climate, long distances, and a difficult infrastructure where it is not possible to commute from village to town for work and education, it is certainly not easy.” However, the infrastructure will get a big boost when the new international airports open in Nuuk, Ilulissat, and Qaqortoq,” Keldsen points out.

Young People Must Be Involved

Future Greenland 2024 focuses on sustainability, diversity,

Greenlandic food products, opportunities in Power2X, art and culture as a profession, and Greenland’s international trade relations and history.

These areas will play an important role in the green transition and Greenland’s development. These areas call for close collaboration across industries and an understanding of solutions that make the most sense in a Greenlandic context.

“The Future Greenland conference is a dynamic forum for debate and inspiration and a unique opportunity to network and share ideas. But the conference is also an appeal to young people,” Christian Keldsen emphasizes.

“What is good for Greenland? How should we do business in the future? We need to involve young people because otherwise, we cannot answer important questions about Greenland and the development and position of the Greenlandic business community in the future society. We have a historical responsibility to create a balanced society that young people can see themselves in and want to engage in,” says Christian Keldsen.

Therefore, as a prelude to the conference, young people will have their very own conference. At this youth business conference, they will gather and have the opportunity to discuss their wishes for the future of Greenland. ■

FUTURE²⁰²⁴
GREENLAND²⁰²⁴

WWW.FUTUREGREENLAND.GL